

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

## Президентым изэлуклэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан зэлукхыгъэ акционер обществэу, агентствэу «Роспечать» зыфиорэм игенеральнэ директор иапэрэ гуадзэу Виктор Кокоревымрэ мы агентствэм икъутамэу Краснодар краим щылэм ипашэу Николай Черкашинымрэ тыгъуасэ Иофшлэгъу зэлуклэгъу адырилагъ. Гъэзетхэр, журналхэр, нэмыкI продукциер зыщачэн алъэкIышт киоскхэр, минимаркетхэр Адыгеим имуниципальнэ образованиехэм къащызэлукхыгъэным епхыгъэ Иофыгъохэм, а лъэныкъомкIэ зэдэлэжъэнхэ зэралъэкIыштым бгъуитIур атегушылагъ.

Виктор Кокоревым къызэриуагъэмкIэ, агентствэр зызэхашагъэр 2008-рэ илъэсым илъэс 90-рэ хъугъэ. КIэтхэным хэхьоныгъэхэр егъэшлыгъэныр ыкIи ащ Iэпылэгъу фэхъуныр ары пшъэрылъ шъхьалэу апашъхэ щытыр. АщкIэ УФ-м ипochtэ ззэгъыныгъэ дашлыгъэу зэдэлэжъэх. Джырэ уахтэ ехуулэу тхылъ тедзэлIэ мини 3-м ехъумэ Иоф адашIэ, IэкIыб хэгъэгухэмрэ тикъэралыгъорэ къащадагъэкIырэ гъэзетхэр ыкIи журналхэр (зэкIэмкIи мини 6-м кIахъэу) цыфхэм алъагъIэсы. Урысыем имызакъоу, СНГ-м хэхьэрэ къэралыгъохэм и зэпхыныгъэ адыриI. Мы аужырэ илъэситфым розничнэ шэным зегъэушъом бгъугъэным анаIэ тырагъэты, ащкIэ УФ-м ишъолъыр 19-мэ Иоф адашIэ. Ахэм ащыщых Москва, Санкт-Петербург, республикэу Татарстан, Ростов хэкур, Краснодар ыкIи Ставрополь крайхэр, нэмыкIхэри. КIэтхэгъу кампаниер ащэрэ гъэзетхэмрэ журналхэмрэ зэрэуагъэкIырэр зэнэкъокъу шIыкIэм тетэу республикэм щызэхэщэгъэныр, ащ шуагъэу кытын ылъэкIыштыр цыфхэм агурыгъэлогъэныр мэхъанэшхо зилэ лъэныкъохэм ащыщэу Москва кыкIыгъэ лыкIом къыгъэнэфагъ. Джылдэм агентствэм епхыгъэу Краснодар край закъом киоск 700 фэдизмэ Иоф адашIэ. ЗэрагъэнэфагъэмкIэ, апэрэ уцугъом тиреспубликэ мыщ фэдэ щэлIэ чIыпIэ 35-рэ къышызэлукхыштыр, нэужым Иофхэр зэралъыкIуатэрэм елытыгъэу ахэм ахэгъэхъон алъэкIыштыр. Проектым ишуагъэкIэ нэгъыр 80-мэ Иофшлэгъу чIыпIэхэр агъотыштыр. Регионхэм къащадагъэкIырэ гъэзетхэм ыкIи журналхэм анахъэу анаIэ зэратырагъэтырэр къыдэлыгъагъэу, а шIыкIэри Адыгеим шагъэфедэн агу зэрэхэлъыр В.Кокоревым къыуагъ.

— Зигугъу къэшъушыгъэ проектым мэхъанэшхо иIэу сэлъытэ ыкIи ащ десэгъаштэ, — къыуагъ Тхьаклушынэ Аслъан. — ЗэкIэми анахъ шъхьалэр ащ цыф къызэрыкIохэм яфедэ хэлъыныр ары. Уасэу жъугъэуцухэрэр нахъ пыут зыхъукIэ цыфэу къышъоуалIэхэрэм япчъагъэ зэрэхъоштым щэч хэлъэп. Ащ фэдэ екIоллакIэ жъугъэфедэнэуи сыкъышъушэгъугъы. Киоскэу къызэлукхыштыр тиреспубликэ имуниципальнэ образованиехэм яархитектурэ диштэу щытынхэ фае. НэмыкI упчIэу къэуцухэрэмкIэ Iэпылэгъу тыкъышъуфэхъуштыр.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

## ЩытхъуцIэ къыфагъэшъошагъ

Урысые къэралыгъо телерадиокомпанием иунашъокIэ Адыгэ къэралыгъо телевидением итхьаматэ игуадзэу Псэунэкъо Заурбий Хысэ ыкъом щытхъуцIэу «УФ-м зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи массовэ коммуникациехэмкIэ и Министерствэ зэпхыныгъэхэмкIэ имастер» (мастер связи) зыфиорэр къыфагъэшъошагъ.



ТизэлукIэгъу гъэшIэгъонхэр

## ЯшIэныгъэ хагъахъо

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей кIэщакIо фэхъуи «Целый мир в ладошках» зыфиорэр мэлылфэгъум и 13-м къызэлукхыгъ. АР-м иеджэлIэ-интернат чIэсхэу дэу зылгъэгъухэрэр, зэхэзымыхыхэрэр мыщ къырагъэблэгъагъэх.

Псауныгъэм изытет емылгытыгъэу хэткIи Лъэпкъ музей зэрэзIукхыгъэр зэхэщакIохэм гупшысэ шъхьалэу Иофтхьабзэм щыпхыраштыгъ. Музеим инаучнэ ИофышIэ-

хэр, кIэлэцIыкIу тучанэу «Катюшар», сабийхэм ятворчествэ зышыхагъэхьорэ Гупчэу Мыекъуапэ дэтыр, искусствэхэмкIэ кIэлэцIыкIу еджапIэу N 1-р, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым истудентхэр зэгъусэхэу сабийхэм мэфкI шыпкъэ афызэхащагъ. Пшысэхэм къахэхыгъэ къэшIыгъохэр къагъэлэгъуагъэх, ордэхэр къалуагъэх.

Мэфишым къыкIоцI сабийхэр археологием, тарихым нэлуасэ

афашIыштыр, музеим иэкспонатхэм апыл тарихыр къафалотыштыр. Еж сабийхэм яIэпIэсэныгъэ зышагъэфедэн алъэкIыштыр къэгъэлэгъонэу «ЩыIэныгъэм ибзэпсхэр» зыфиорэмкIэ Иофтхьабзэр зэфашIыжыштыр. КIэлэцIыкIу тучанэу «Катюшам» къафишIыгъэ шIу-хьафтынхэмкIэ сабийхэр агъэгъушIотыштыр.

ДАУТЭ Анжел.

Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

## 2010-рэ илъэсым иятIонэрэ мэзих гъэзеткIэтхэгъур макIо!

### «АДЫГЭ МАКЪЭМ» ИНЫБДЖЭГЪУ ЛЪАПIЭХЭР!

Федеральнэ почтэм икъутамэу Адыгэ Республикэм щылэм иотделениехэм, ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» зыфиорэм икиоскхэм ыкIи «Адыгэ макъэм» иредакция дэж щыт киоскым лъэпкъ гъэзетыр мэзихрэ къышъуфэкIоным фэшI мыщ фэдэ уасэхэмкIэ почтэм иотделениехэм шъуащыкIэтхэн шъулъэкIыштыр:

— индексэу 52161-р зытетэу тхьамафэм 5 къыдэкIырэ гъэзетэу нэклубгъуи хъурэм — сомэ 399-кIэ;

— индексэу 52162-р зытетым (фэгъэкIотэныгъэ зилэхэм апае) — сомэ 380-рэ чаныч 88-кIэ;

— индексэу 14289-р зытетэу тхьамафэм зэ къыдэкIырэ бэрэскэшхо номерэу телепрограммэр зыдэлыштым — сомэ 150-кIэ.

«Адыгэ макъэм» иредакция дэж щыт киоскым тигъэзет къышишъутхыкIын шъулъэкIыштыр сомэ 138-кIэ. (Мыщ шыкIатхэхэрэм еж-ежырэу гъэзетыр киоскым чIахыжызэ ашыштыр);

ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» икиоскхэм шъуащыкIэтхэн шъулъэкIыштыр сомэ 150-кIэ;

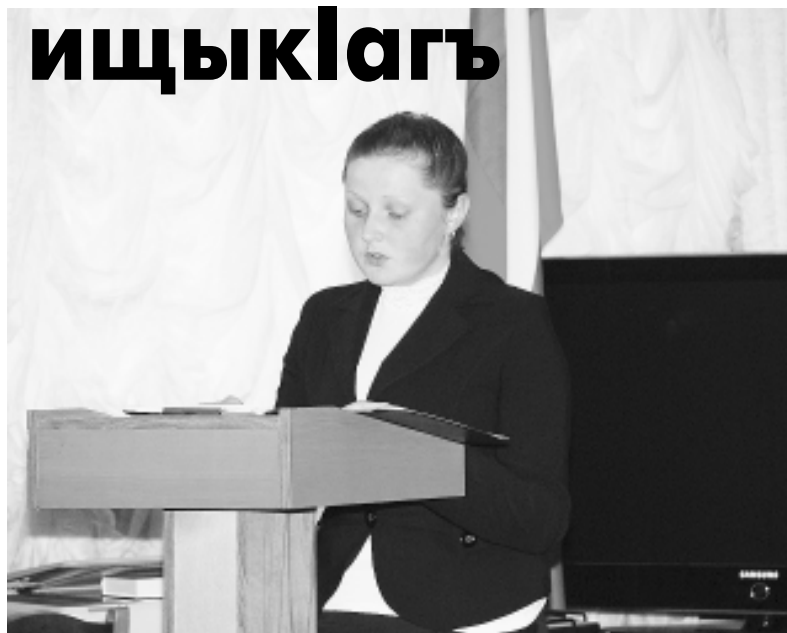
Корпоративнэ шIыкIэм тетэу къалэу Мыекъуапэ дэт хъызмэтшIапIэхэм, организациехэм, учреждениехэм гъэзет экзэмпляр 15-м къышчымыкIэу ащыкIатхэхэрэм — сомэ 200-кIэ.

### ШЪУКИАТХ ЛЪЭПЪ ГЪЭЗЕТЫМ!

# Бизнесым амалыкIэхэр ищыкIагъ

Предпринимательствэм ылъэныкъокIэ къэралыгъо хьакъулахъ гъэорышIэныр на хьышIоу гъэпсыгъэным фэгъэхьыгъэ «Iэнэ хъурае» тыгъуасэ Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щыкIуагъ. Ащ кIэщакIо фэхъугъ мы университетым ифинанс-экономикэ факультет, экономическэ теориемкIэ ыкIи дунэе экономикэмкIэ икафедрэ.

«Iэнэ хъураер» къызэIуи-хыгъ ыкIи зэрищагъ университетым экономическэ теори-емкIэ ыкIи дунэе экономикэмкIэ икафедрэ ипашэу, профессорэу ТхьакIушынэ Эдуард. Зэхыхъэм къырагъэблэгъагъэх федеральнэ хэбзэлахъ къулыкъум и ГъэорышIанIэу Адыгэ Республикэм щыIэм



ипашэ игуадзэу Дэргушгъэо Аскэрбий, АР-м экономикэ хэ-хьоныгъэхэмкIэ ыкIи сатыум-кIэ иминистрэ игуадзэу Цуа-мыкъо Мурат, мы универси-тетым ифинанс-экономикэ факультет идеканэу Ешыгоо Светланэ, нэмыкIхэри.

Урысыем хэбзэлахъ поли-тикэу илгыр зыфэдэм, бизнес

цIыкIум пылхъэм хэбзэлахъхэм альэныкъокIэ Iэпылэгъу яты-гъэным, хэбзэлахъхэм ясисте-мэ Урысыем щыгъэпсыгъэным афэгъэхьыгъэу студентхэм докладхэр къашIыгъэх.

Нэужым чIыпIэ хэбзэлахъ-хэм яугъоин епхыгъэ Iофыгъо-хэм, бизнес цIыкIум хэушхъа-фыкIыгъэ фэгъэкIотэныгъэу

иIэхэм, хьакъулахъхэм ятынкIэ къэуцурэ гумэкIыгъохэм, нэ-мыкI лъэныкъохэм афэгъэ-хьыгъэ упчIэу студентхэм къа-тыгъэхэм яджэуапхэр къэзэрэ-угъоигъэ специалистхэм къа-ратыжыгъэх.

**КIАРЭ Фатим.**  
Сурэтхэр Iэшынэ Аслъан  
къытырихыгъ.

## КЪЭБАРЫКIЭХЭР

### Министерствэм зэхищэрэ Iофтхьабзэхэр

Адыгэ Республикэм гъэ-сэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ ыгъэнэфгъэ планым диштэу мэлылфэгъум и 5-м къыщегъэ-жъагъэу и 9-м нэс Iофтхьабзэ гъэнэфагъэхэр республикэм щызэхышIагъэх. Ахэм ащыш-хэу анахъ мэхъанэшхо зи-Iэхэм шъуащытэгъэгъуазэ.

Муниципальнэ образо-ваниеу «Къалэу Мыекъуа-пэ» гъэсэныгъэмкIэ иуч-реждениеу «Гурыт иеджа-пIэу N 3»-м къычIатIуп-щырэ кIэлэеджакIохэм ягъэ-хъазырын, ахэм шIэны-гъэу аIэкIэлхэр зыфэдэм ыкIи гъэсэныгъэм ылъэ-ныкъокIэ щыIэ шапхъэ-хэр зэрагъэцакIэрэм епхы-гъэ уплэгъагъэхэр зэхаша-гъэх. Джащ фэдэу къэра-лыгъо учреждениеу «Са-бий ибэхэр ыкIи зылыгъ-плъэн зимыIэ кIэлэцIыкIухэр зышIагъ Адыгэ республикэ

еджэпIэ-интернатим» чIэс-хэр щыIэныгъэм нахъ тэрэ-зэу хэгъэгъозэгъэнхэм пае ахэм Iоф адззышIэрэ специа-листхэр зыхэлэжъэгъэхэ се-минархэр, лъэпкъ проектэу «Гъэсэныгъ» зыфиIорэм къыдхэлъытагъэу ахъшэ шIухъафтын зэратышт кIэ-лэегъэджэ анахъ дэгъухэм якыхъхын епхыгъэ Iофтхьа-бзэхэр министерствэм ри-гъэкIокIыгъэх. КIэлэцIыкIу фондэу «Виктория» зыфи-Iорэр ягъусэу сабий ибэхэр ыкIи ахэм ащышхэр зыштэрэ унагъохэр психологическэу ыкIи педагогическэу ухъазы-рыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ ре-гиональнэ семинар Мые-къуапэ щыкIуагъ. Планым диштэу тапэки мыщ фэдэ Iофтхьабзэхэр АР-м гъэ-сэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ зэхищэ-щтых.

(Тикорр.).

### Непэрэ Урысыер ныбжыкIэхэм яеплъыкIэкIэ

Адыгеим ижурналист ныбжыкIэхэм азыфагу щы-зэхашэгъэ республикэ зэнэ-къокъум джары зэреджагъэ-хэр. Ащ кIэщакIо фэхъугъ Адыгэ Республикэм ныб-жыкIэ IофхэмкIэ и Коми-тет. Iофтхьабзэм хэлэжъэн-хэ альэкIышт гурыт ыкIи апшъэрэ еджапIэхэм къа-щадагъэкIырэ гъэзетхэм, республикэ ыкIи район СМИ-хэм якорреспондент-хэр, журналистикэм ифа-культет щеджэхэрэр, нэ-мыкIхэри. Шапхэу пылъ за-къор — ахэм аныбжэ илъэс 14-м къыщегъэжъагъэу илъэс 30-м нэсын фае.

Зэнэкъокъум къыдыхэ-лытагъэу журналист ныб-жыкIэхэм яIофшIагъэхэр лъэныкъо зэфэшхъафхэмкIэ къагъэлъэгъон альэкIышт.

Непэрэ Урысыем хэхьоны-гъэхэр ышIынхэмкIэ амалэу щыIэхэр, ныбжыкIэхэм ащ чIыпIэу щаубытын фаер, къыткIэхъухъэрэ лIэужхэр патриотэу плугъэнхэр, нарко-манием, аркъым апэшIуекIо-гъэныр, социальнэ мэхъанэ зилэ нэмыкI гумэкIыгъохэм ядэгъэзыжын еплъыкIэу фы-рялэр мы сэнэхъатым зышIэ-лэныгъэ гъогу езыпхы зы-шIоигъохэм къыралотыкIын альэкIышт.

ЗэхэщакIохэм зэрагъэнэ-фагъэмкIэ, зэнэкъокъур мэ-лылфэгъум и 1-м къыще-гъэжъагъэу тыгъэгъазэм и 1-м нэс кIошт. Хагъэунэ-фыкIырэ чIыпIэхэр къы-дзыххэрэм дипломхэр ыкIи шIухъафтынхэр афагъэшхо-шэшт.

(Тикорр.).

УпчIэм иджэуап

### Тхьэпэ дадзэхэр къаратыжхэрэп

«Сипшэщэжъые ыныбжэ илъэсищ зэхъум кIэлэ-цIыкIу IыгъыпIэм чIэзгъэхъанэу сшагъэ. Ащ сабы-им иггражданствэ зэрытхэгъэ тхылъ язгъэлъэгъун фаеу, арымырымэ амыштэштэу къыщысалауагъ. Тэ-рэза ар?» — С. Кузнецовар къыкIэлупчIэ.

Урысыем и ОФМС икьута-мэу Адыгеим щыIэм иотделэу гражданствэм, зышхъэ езы-хыжъэжыгъэхэм ыкIи егъэ-зыгъэ IофкIэ кошчыгъэхэм яIофхэр зезыгъаIорэм ипашэу Хъот Зарэ а упчIэм джэуап къыретыжы:

— 2007-рэ илъэсым мзэем и 7-м къыщегъэжъагъэу УФ-м и Президент иунашъоу кIуачIэ зилэ хъугъэм къызэрэдилъы-тэрэмкIэ, сабийхэр къызэрэ-хъугъэхэр къэзыушыхъатырэ тхылъэу ахэм янэ-ятэхэм къа-ратырэм тхьэпэ дадзэхэр къа-фашIыжыхэрэп. Джырэ уахъ-тэм зипаспорт зыIыгъэу ми-грационнэ къулыкъум иIофы-шIэхэм яолIэгъэ цIыфым а мэ-фэ шъыпкъэм сабым игграж-данствэ къыфыдатхэ. Урысые Федерацием иггражданхэм яса-бийхэри а хэгъэу шъыпкъэр ары зиггражданхэр. 2002-рэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ къы-

щегъэжъагъэу сабыир къызы-хъукIэ къыратырэ тхылъым (свидетельствэм) янэ-ятэхэм УФ-м иггражданствэ зэрялэр къыдатхэ, ащ сабийми урыс гражданствэ иIэу къекиIы. Арыш, ны-тыхэм нэмыкI до-кументхэр къабгъэхъынэу ыкIи къаIыпхынэу ищыкIагъэп.

Шъуисабийхэм ясвидетель-ствэхэр теплэгъэ зилэхэм афэ-дэхэмэ, шъуалъIоу докумен-тым ыкIыб штамп тыряжъу-гъэгъэуоми хъушт (2002-рэ илъэсым имэлылфэгъу мазэ нэс къэхъугъэ кIэлэцIыкIухэм ятхылъхэр ары ащ къыхиубы-тэхэрэр).

Зянэ-зятэ зимылэхэм е уна-гъохэм алахыгъэхэу ащапIу-хэрэм ягражданствэ къыдэп-хынэу уфаемэ, ищыкIэгъэ тхылъхэр япхыIлэнхъыш мэфи 10-м къыкIоцI ар къыпфагъэ-псышт.

(Тикорр.).

### Пенсионеркэм сомэ мини 10 шIуитыгъугъ

неркэм ышIыгъэр сомэ мини 10-м ехъу. Джырэ лъэхъан Мыекъопэ УВД-м иIофышIэхэр мы бздэжшIагъэр зезыхъэгъэ цыган бзылфыгъэм лъэхъух.

Мэлылфэгъум и 9-м Кош-хъэблэ районым хъункIэн бздэ-жшIагъэ щызэрахъагъ. Зи-гугъу къэтшIыгъэ районым ит къутирэу «Красный» зыфило-рэм илъэс 36-рэ зыныбжэ бзы-лфыгъэу щыпсэурэм иуна-пчъэ зэрэIухыгъэр къызфагъэ-феди, амыгъэунэфыгъэ бздэ-жшIи 4 ибэнагъ. КIуачIэкIэ бзылфыгъэр агъэщынэзэ,

унэм илгыгъэ ахъшэмрэ сотовэ телефонымрэ тырахын гухэлъ ялагъ, ау ар бздэжашIэхэм къа-пэуцужыгъыгъ. Куо-хъаоу къыIэ-тыгъэм бздэжашIэхэр ыгъэ-щынэхи, псынIэу загъэбылгы-жыгъ. ПравзухъумэкIо орган-хэм зэрахъэгъэ оперативнэ-лгыхъон Iофтхьабзэхэм яшIуа-гъэкIэ бздэжшIитIур бэ темы-шIэу къаубытыгъэх, ахэр бзы-лфыгъэмэи къышIэжыгъэх. Нэужым адрэ бздэжашIэхэри милицием иIофышIэхэм агъэ-унэфыгъэх. Ахэр къуаджэу Блащэпсынэ щыщых.

Мэлылфэгъум и 8-м Мые-къуапэ щыпсэурэ пенсионеркэм иунэ цыган бзылфыгъэ горэ къылухъагъ. Зыныбжэ хэклотэ-гъэ бзылфыгъэм иунагъо тхъамыкIагъо горэ къехъулIэн зэрилэкIыштыр бздэжашIэм къыхигъэщызэ, сомэ 30-кIэ ар зэрэдигъэзыжыштыр къыри-луагъ. Унагъом хахъо илэ зэпы-тэу псэуным пае ыIозэ унэм илэ ахъщэр зэкIэ ныом гъэ-пIагъэкIэ шIуишти, зигъэбы-лгыжыгъыгъ. Зэрарэу пенсио-





Тизэдэгущылыгъухэр

# КІЭМ ДИШТЭУ ТЫПСЭУШТ, ТЫЛЭЖЬЭШТ

Адыгэ Республикэм экономикэ хэхьоныгъэхэмкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрээ Лыхсэс Махьмуд загъэнфэгъэр мээ зытІу мэху кьоды. А пІэлъэ кІэкІым Адыгеим икономикэ изытет, ар зэрихьыллэрэ кыныгъохэр, апз игъэшъыгъэн фзе лъэныкьоу цыІэныгъэм кыгъэнафэхэрэр зэхэфыгъошлэху ымытынэхкІи мэху. Сыда пІомэ Махьмуд министр ІонатІэм Іуигъэхьацтэу иканидатурэ Президентим кыгъэлъагъуи Къэралыгъо Советым — Хасэм а Іофым щыхаплэхэ зэхьум ТхьакІуцынэ Аслъан кызырлогъагъэу, республикэм иІэнэтІэ пстэуми анахь кыинэу цыт экономикэм епхыгъэ Министрествэм уринэцъыр. Пшъы уимылэу, чэци мафи узытылтын, ренэу хэкІыпІэхэм узашылыхьун фзе лъэныкьоу ар гъэпсыгъэ. Арэу цытми, ІонатІэм ІухъэгъакІэм еплъыкІэу иІэхэр, гухэлъэу ыгъэнафэхэрэр зэдгъашІэхэ тишлогъоу, джырблагъэ ац унчІэ зауэлкІэ зыфэдгъэзагъ.



— Махьмуд, апэрапшІэ кытфэлъуатэ тишлогъор Адыгеим икономикэ цыІакІэ непэ изытет еплъыкІэу фыуІэхэр, финанс кризисым кызыдихьыгъэ кыныгъохэр гъэшъэгъэнхэм ыкІи экономикэм зыпкытыныгъэ нэианэ хэлъхъэгъэным пае гугъапІэхэр зэхьыгъэхэм ыкІи пстэуми апз игъэшъыгъэн фзе лъэныкьохэр пльытэхэрэр ары.

— Сэ сызэреплърэмкІэ, сьд фэдэ Іофыгъо уфежъагъэми, гугъапІэу еппхьэрэм зыкыгъэ-шыпкыжыгъышт ыкІи шІуагъэ къатышт игъом ехьуллэр ахэр ипхьыгъэхэм ыкІи гъэгъэкІэ-жыын уфежъэм. Дунэе финанс кризисэу бэшлагъэу зигугъу ашырэм Адыгеим щикІухьагъ пІон пІэкІыгът, ащ кызыдихьыгъэ кыныгъохэр республикэм икономикэ зэхышлагъэхэми. ЗыгорекІэ ащ икыныгъохэр кытлъыІэхэмэ тызэрэкІон фзе шІыкІэхэм 2008-рэ илээсым иятІонэрэ кІэлэныкьо кышы-ублагъэу зафэдгъэхьазыры-щтыгъ, кызытэныкыгъэ илээсым иапэрэ мазэ кышыублагъэу кризисым пэшлукІорэ Іофыгъохэр икыу фэдизэу зехъэгъэнхэм республикэм щыфэгъагъэх. АпэрапшІэ зэхашъагъ кризисым пэшлукІогъэнымкІэ Республикэ штабэу Адыгеим и Президентэу ТхьакІуцынэ Аслъан зипашэр. ЗэкІэ республикэм шызэрэхьэшт Іофыгъохэу агъэнфэгъэхэр Урысые Федерацием и Правительствэ кризисым пэшлукІогъэным телъытэгъэ Программэу ыштагъэм тегъэпсыкыгъагъэх. Ащ тегъэ бгъуитІуи зэрэздэлажыгъэхэр ары экономикэ Іофыгъохэр гъэтэрэзыгъэнхэмкІэ хэшшыкІэу зишІуагъэ кыкІуагъэр. Финанс кризисым пэшлукІогъэным ехьыллэгъэ Іофыгъохэу Адыгеим щызетхьагъэхэм шІуагъэу къатыгъэр кызытэныкыгъэ илээсым кІэхуэу фэхьугъэхэм нафэ кьашІыгъ.

— Адыгеим социальнэ-экономикэ хэхьоныгъэ фэхьунымкІэ сыда республикэм кыдыгъуэгъэу пльытэн пІэкІы-щтыгъ? Щысэхэр нэрылгъэгъуха?

— Пстэуми анахь шъхьалэу кыыхэгъэщыгъэн фаер ІофшІэн зымыІэхэм япчъагъэ хэшшыкІэу кызыредгъэІыхыгъэр ыкІи социальнэ пшъэрлэхэмэ программэхэмрэ дгъэцкІэжыынхэ зэрэтлэкІыгъэр ары. ЛэжъапкІэмкІэ чІыфэу ателъыгъэхэр зэрэпсау Адыгеим ыгъэгъужы-гъэх, ІофшІэн зымыІэхэм япчъагъэ фэдитІуІэ нахь макІэ хуугъэ. Іофхэр кызырлукІоу щымытыгъэх нахь мышІэми, экономикэ хэхьоныгъэхэу аужырэ илээсхэм республикэм ышІыштыгъэхэр кьэдгъэнэжыгъэх. Шыпкыгъэ, ахэм зэрахьорэм ипсынклэгъэ кышымыкІагъэу пІон пІэ-

кІыштэп. Экономикэм ихэхьоныгъэхэм якъэгъэлъэгъокІэ шъхьалэу цыт чІыпІэм продукциеу кышыдагъэкІырэм ибагъэ зэрэхэхьорэ шІыкІэр. Ащ шыкІэгъэшхо зэрэфэмыхьугъэм кьегъэлъагъо республикэм кІуачІэу иІэхэр зыфэдэхэр. ГушІып пае, 2008-рэ илээсым ВРП-м зэрэхэхьорэр проценти 114-м нэсыгъагъэмэ, 2009-рэ илээсым проценти 102-м кышыуцугъ. Кризисым егъэпшагъэмэ, ари хэхьоныгъэ дзеп. НэмыкІ шыси шыІ. 2009-рэ илээсым чІыпІэм фэдэу сомэ миллиарди 4-рэ миллион 507-рэ кышыгъыжыгъыгъ. Ар кризисым ыпэрэ 2008-рэ илээсым Адыгеим кышыгъыжыгъагъэм сомэ миллион 461,4-кІэ нахьыб.

Къэлогъэн фае финанс кризисы анахь лъэгэпІэ иным зытлэгъэсым пшъэрлэ шъхьалэу кызуцугъагъэр — экономикэм ипромышленнэ сектор ипроиводствэ ыкІи кадрэ кІуачІэхэр, ыужкІэ хэхьоныгъагъэхэр шІыгъэнхэм лъапсэ фэхьуштыр, кыгъэнэжыгъэхэр. Шышкыгъэ, чІэнагъэхэри тшІыгъэх, финанс кризисым кытыгъэ кыныгъо пстэури дэгъэзыжыгъэ хьугъэх пІон пІэкІыгът. Ау, зэралоу, шІункІым ыуж нэфынэр кьэлбагъоу ыублагъ. Ащ ишыхьатышІу республикэм ипромышленность тызыхэхьэгъэ 2010-рэ илээсым иапэрэ мээитІу ІофшІагъэу кыгъэлъэгъуагъэр. Промышленностым имээитІу ІофшІагъэхэр 2009-рэ илээсым иапэрэ мээитІу ебгъапшэхэмэ, проценти 114,3-м нэсыгъэх. ІофшІагъэхэм а кьэгъэлъэгъуакІэу яІэмкІэ Адыгеим Кьыблэ федеральнэ округым хэхьэрэ регионхэм азыфагу ятІонэрэ чІыпІэр щыубытыгъ. Джа кьэслогъэ пІалъэм тегъэпсыкыгъэу пштэн хьумэ, промышленнэ комплексым ипредприятие инхэу ыкІи цІыкІухэу 24-м продукциеу кыдагъэкІырэм ибагъэ хагъэхьон алъэкІыгъ.

— Инвесторхэмрэ инвестициехэмрэ бэрэ ягугъу тэшІы. Сыдыр лъэныкьохэр ара инвестициехэр зыцагъэлъэгъэнхэ алъэкІыштхэр ыкІи инвесторхэр нахьыбэу Адыгеим кьегъэлъэгъэгъэнхэм пае шъуиминистерствэ сьд фэдэ Іофыгъоха зэрехьэхэрэр?

— ЩысэхэмкІэ кьезгъажэ сшІоигъу. Аужырэ илээсхым Адыгеим имылыку шъхьалэу инвестициехэу сомэ миллиард 37,4-рэ халъхьагъ. Тапэрэ илээс 5-м зэкІэ инвестициехэу республикэм шагъэфедэгъэхэм ар фэдэ 1,5-кІэ анахьыб. Инвестициехэр 2008-рэ илээсым зынэсыгъэгъэхэ лъэганлэр гъэрекІуи кьэдгъэнэжыгъэ, ары пакІошъ, тІэкІуи кьэдгъэхьугъ. Адыгеим шъольыр инвестиционнэ проектшохэу 40-м ехьу шагъэгъэкІэжы. Ащ ишІуагъэкІэ кы-

кІэлъыкІошт пІалъэм илээс кьэс инвестициехэу дгъэфедэхэрэр сомэ миллиард 40 — 50-м нэдгъэсынхэ тІэкІышт. 2009-рэ илээсым сомэ миллион 600 зыосэ инвестиционнэ проектхэр республикэм шагъэгъэкІэжыгъэх ыкІи ащ ишІуагъэкІэ ІофшІэлпэ чІыпІагІэхэу 434-рэ кызылэуахыгъ.

Инвестициехэр республикэм щыгъэлъэгъэнхэр тиминистерствэ тапэкІи ипшъэрлэыгъэ, непи ащ тегъэ кьэнэжы. НэмыкІэу кьэпІон хьумэ, республикэм иинвестиционнэ портфель дэтлэхьащтхэр кьэдгъотынхэр ыкІи ахэр ренэу дгъэкІэжыынхэр типшъэрлэ шъхьалэу тэлъыгъ. ТиІэх инвесторым имылыку зыхылъхьан ыкІи фэдэшІу кызы-щыригъэтын ыІэкІышт лъэныкьохэр. Ахэм ащыщых агропромышленнэ комплексыр, промышленностыр, туризмэр. Джащ фэдэу энергетикэм хэхьоныгъэхэр егъэшІыгъэнхэм ямылыку шагъэлъэгъэн алъэкІыштэу сэлъыгъ. Непэ тирес-публикэр Краснодар краимрэ электричество зыщафимыкыу-рэ чІыпІэх. Тызыхэт илээсым Кошхьэблэ районым мегаватт 26-рэ кьэзытышт когенерационнэ электростанцием игъэпсын щырагъэжээнэу цыт. Арышъ, а лъэныкьомкІэ инвесторхэр зыщылъэгъэнхэ алъэкІышт чІыпІэр хьоо-пшау. Джащ фэдэу Теуцожэ районымкІэ кьутырэу КІэтыку пэгъунэгъоу республикэ технопарк шагъэпсыгъ.

Кьалэу Шъачэ щызэхашэрэ Международнэ инвестиционнэ форумым тиресубликэ аужырэ илээсхэм чанэу ахэлэжъэ. Ау ащ имызакъоу, Международнэ инвестиционнэ форумыхьоху «Евромани-Казань» зыфІорэм, Международнэ инфраструктурнэ форумым, Францием икьалэу Каннэ амыгъэкочырэ мылыкур ІугъэкІыгъэным епхыгъэ Международнэ кьэгъэлъэгъонэу «MIPIM» щыкІорэм тахэлэжъэн фае. А Іофыр пІэлъэ нахь чыжъэм телъытагъ. Мы мафэхэм кьалэу Шъачэ 2010-рэ илээсым шыкІошт Международнэ экономическэ форумым тыхэлэжээнэу зытэгъэхьазыры. Ащ кышыдгъэлъэгъошт инвестиционнэ проектхэм ыкІи площадкэхэм мызэгъоугым екллакІэу афэтшІыштыр фэшъхьаф шыпкыгъэу дгъэпсын тыгу хэлъ. НэмыкІэу кьэпІон хьумэ, инвестиционнэ проектфорумым кышыгъэлъэгъогъэным фэдгъэхьазырышт ишыкІэгъэ документациехэр игъусэхэу (бизнес-планыр е проектым техникэ-экономическэ телъхьапІэу иІэхэр, чІыгу Іахьым ишыкІэгъэ актыр) ыкІи зэкІэми анахь мэхьэнэ шъхьалэу зыІэщтыр инженернэ инфраструктурэ зэтэгъэпсыхьагъэ зэригъусэщтыр ары. Лъэшэу

ишІуагъэ кьэкІошт инвестициехэр республикэм щыгъэлэжъэгъэнхэм республикэ хэбзэ органхэмрэ муниципальнэ образованиехэм яадминистрациехэмрэ кыыхэлэжъэхэмэ.

— Финанс кризисым илээсхьан объектхэм апэІухьацт мылыкур Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет кыыхьыгуаеу зэрэщытыр нафэ. Арэу цытми, министрэхэм я Кабинет ащ фэдэ амалхэр кьегъотых. Ащ пае тиІэмэ тишлогъу кьэралыгъо мылыкур гъэлэжъэгъэным епхыгъэ политикэу тиресубликэ щызэрэахэрэм нэианэу иІэр.

— Кьыдгурэло финанс кризисым илээсхьан шІогъэ икыу кытэу бюджет мылыкур гъэфедэгъэн зэрэфаер. БлэкІыгъэ илээсми ащ тегъыгъ, 2010-рэ илээсми ащ фэдэу кьэнэжъэ кьэралыгъо мылыкур зыпэлудгъэхьащтыр объект ныкьошІхэр ухыжыгъэнхэр, тыгъэнхэр ыкІи амытыгъэ объектхэр нахь макІэ шІыгъэнхэр ары. ГушІып пае, инвестициехэр зыхалъхьэгъэхэ объектхэу гъэрекІо аухыгъэхэр зэкІэ ныкьошІу тІагъэхэм япроцент 60-м нэсыгъ. Аужырэ илээс зэкІэлъыкІохэм ащ фэдэ ІофшІагъэ кьагъэлъагъоу кыыхьыгъэп. 2007-рэ илээсым объект 22-рэ, 2008-м — 27-рэ атыгъагъэмэ, гъэрекІо аухи атыгъэхэр объект 49-рэ. Джащ фэдэу кьэлогъэн фае республикэм зы социальнэ программим кызырмыгъэуцугъэр, зэрэщымыгъэзыгъэр.

Псауныгъэр кьэухьумэгъэным ыкІи гъэсэныгъэм алъэныкьокІэ джырэ уахьтэм тегъэпсыкыгъэ стандартхэм алъыІэсыгъэнымкІэ хэшшыкІэу ишІуагъэ кьэкІуагъэ кІэлэцІыкІу диагностическэ гупчэр, хафизэхэм ыкІи дзеу зылэгъухэрэм апае еджэпІэ-интернатыр, Адыгэкьалэ шагъэпсыгъэ гурыт еджапІэр зэрэтыгъэхэм. Газым епхыгъэ кыныгъоу бэшлагъэу цыфхэр зыгъэтхьау-сыхэхьыгъэр дэгъэзыжыгъэныр чаныгъэ хэлъэу Мыскьопэ районым щылыгъэкІуагъэ. Тызыхэт илээсым Адыгэкьалэ дэт гупчэ кьэлэ сымэджэщыр гъэкІэжыгъэным епхыгъэ ІофшІэнхэр аухыштых. Джащ фэдэу Хьатикъуаерэ Адыгэкьалэрэ дагъэчырэ псышІоир зыщакъэбзырэ псэуалъэхэр ащатыштых.

— КьызэрэтишІошІыргъэмкІэ, непэ хэт цыщыи хэмыкыоу кылон ыІэкІышт товархэр кьыдгъэкІэгъэнхэм ыкІи фэлэфащІэхэр афэгъэцкІэгъэнхэм алъэныкьокІэ бэдээршІыпІэм Іофхэр зэрэщыгъэпсыгъэхэм пстэуми анахь псынклэу предпринимательствэ цыкІум ыкІи гурытым ыналэ атыри-дзэн ыкІи ащ тегъэпсыкыгъэу иІофшІэн зэхышнэ зэрлэкІырэр. Джащ фэдэу ахэр ары пстэуми анахьыбэу ІофшІэлпэ чІыпІэхэр кызыІузыхьхэрэр. Предпринимательхэм яІофшІэн рэзэныгъэ икыу хагъуата? Сыдзуцтэу ахэм хабэр адеІра?

— ГугъапІэхэр зэретпыхьэрэр ары финанс кризис илээсым предпринимательствэ цыкІум ыкІи гурытым тыналэ закІытедгъэтыгъэр. А отраслэр ары непэ республикэм экономикэ хэхьоныгъэу ышІыхэрэм, цыфхэм ІофшІэн ягъэгъотыгъэным, бюд-

жетым икьэкІуапІэхэр гъэтэрэ-зыгъэнхэм ыкІи социальнэ Іофыгъохэр зэшІохыгъэнхэм лъапсэ афэхьурэр. Бизнес цыкІум ыкІи гурытым ІэпыІэгъу ятыгъэным фэлажъэ предпринимательствэм хэхьоныгъэ егъэшІыгъэным ехьыллэгъэ Программэр. Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакІуцынэ Аслъан 2009-рэ илээсым пшъэрлэ кыгъэгъуцугъагъ ІофшІэлпэ чІыпІэхэр кьэгъэнэжыгъэнхэм ыкІи кызыІузыгъэнхэм фэшІ ащ икыу фэдизэу мылыку ІэкІэгъэхьэгъэнэу. Кьызытэныкыгъэ илээсым Программэм игъэцкІэжыын сомэ миллион 238,7-рэ пэІудгъэхьагъ. Ар 2008-рэ илээсым агъэфедэгъэм фэди 3,3-кІэ нахьыб. Ащ шыщэу сомэ миллион 60-р республикэ бюджетым кыыхагъэкІыгъ.

Ащ ишІуагъэкІэ финанс ІэпыІэгъоу, нэмыкІэу кьэпІон хьумэ, банкхэм кьалахыгъэ чІыфэхэм япроцент тегъахьохэм ателъытагъэу, бизнес цыкІум ыкІи гурытым пылхэм сомэ миллион 149,8-рэ ІэпыІэгъу ятыгъэ. Зэгъэпшэнхэр шІыгъэнхэм пае кьэлэуагъэмэ хьуцт 2008-рэ илээсым предприниматели 189-м финанс ІэпыІэгъоу аратыгъэр сомэ миллион 55-м зэрэшІоымыкІыгъагъэр.

Бизнес цыкІум ыкІи гурытым ІэпыІэгъу ятыгъэныр 2010-рэ илээсми лытэгъэкІуагъэ. А гухэлъым пае республикэ бюджетэу сомэ миллион 60 шагъэн-фагъ. Ащ имызакъоу, федеральнэ субсидиехэу сомэ миллион 230-рэ кьалахыгъэным ехьыллэгъэ заявкэ ттыгъэ. Непэ ехьуллэу пштэмэ, предприниматель 58-м кьэралыгъо ІэпыІэгъу ятыгъах, тахэлпэнэу джыри заявление 340-рэ шыІ. Бизнесым убалпІэ фэшІыгъэным пае грантхэр ятыгъэнхэм ехьыллэгъэ заявленииехэр кьызаІытхыштыхэ пІалъэу дгъэнфэгъэр екы тет, ащ ехьыллэгъэ лъэлу тхыІэ 300 кьытахьыллэгъах. ТхыІэхэм тызахэплъахэкІэ, комиссием унашъоу ышІыгъэр гъэзетхэм кыыхадгъэуыштыт. Джащ фэдэу предпринимательхэм чІыфэу аратырэр нахь пыутэу кьафэ-кІоу гъэпсыгъэным пае гъэтхэпэм и 31-м комиссием унашъоу ышІыгъэ микрокредитованием телъытэгъэ тегъахьохэр проценти 4-кІэ нахь макІэ шІыгъэнхэу. ГурытымкІэ ар проценти 10-м шІокІыштэп. Предпринимательхэм рэхьатныгъэ ахэлъэу республикэм щылыгъэнхэ алъэ-кІа пІуи укызырэрэупчІагъэм ехьыллэгъэ зэфэхьысыжыгъэр мы кьэсІуагъэхэм атегъэпсыкыгъэу ор-орэу пшІыхэу пІэкІышт. Сэ зэрэслыгъэрэмкІэ, хабэмрэ бизнесымрэ зэдэлэжээнхэм зыфагъэсагъ.

Кризисыр кризисэу кьэнэжы, тэ ыпэкІэ тызэрэлъыкІогъэщтым тыфэлажъэ. Сицыхэ телъ кыныгъоу кыкьокІыхэрэм республикэр нэмыкІ шІыкІэкІэ апэу-цужьынэу зэрэщытым.

— Тхьауегъэпсэу, Махьмуд, уахьтэ кыыхьэгъэкІи тиунчІэхэм джэуап кьызырптыжыгъэмкІэ. ІофшІэнэу узытылгъэр кьыбдэхьунэу, шІыгъэрлэу кьэу-уцухэрэм кІоцІэгъу уафэхьунэу етІуалІэ.

— Ори тхьауегъэпсэу. ДэгущыІагъэр СЭХЬУТЭ Нурбий.



# ТЕРРОРИЗМЭМ ЗЭКІЭМИ ТЫПЭУЦУЖЬЫН!

Мы илъэсым гъэтхалэм ыкІэхэм — мэлылфэгъум иублэгъухэм адэж чІыпІэ зэфэшхьафхэм терактхэу ащызэрахьагъэхэм гумэкІышхо цыфхэм къахилхьагъ. Гъэтхалэм и 29-м Москва иметр кышыхьугъэ тхымыкІагъом нэбгырэ 40 хэкІодагъ, нэбгырэ 120-м ехъумэ улагъэхэр атель хъугъэ. Гъэтхалэм и 31-м Кизляр шызэрахьагъэ терактым нэбгырэ 12-м хьадэгъур къафигъэсыгъ, нэбгырэ 30-мэ шъобжхэр атыришагъ. Мэлылфэгъум и 5-м пчэдыжым Карабулак кышыхьугъэ тхымыкІагъом милиционеритІу хэкІодагъ, нэбгырэ 13-мэ улагъэхэр атель хъугъэ. СМІ-хэм кызыратыгъэм-

кІэ, Москва шыфэхыгъэ террористкэу илъэс 18 зыныбжып бэмышІэу аукалхьагъэ боевикым ишхьэгъусэщтыгъ. Кизляр зыкышыхьыгъэоужыгъэр ащ шыпсэурэ хулыфыгъэу ваххабизмэм дихьыхьыщтыгъэр ары. Москва кышыхьыгъэ тхымыкІагъомкІэ мысэр боевикхэм япашэу Доку Умаров ары. Махачкала шыкІогъэ зэлукІэгъум Темыр Кавказым терроризмэм зэрэщэбэныжышхьагъэ лъэныкъуитфыр Дмитрий Медведевым кышыхьыгъэ хэбзэхъумэкІо органхэр, МВД-р, ФСБ-р, судхэр гъэпытэгъэнхэ; террористхэм пхъашэу ажэхъыгъэн, террористхэр ыкІи ахэр зышызэрэуагъэ чІыпІэхэр гъэкІо-

дыгъэнхэ, бандитхэм къахькІыжыхьагъэ зышІоигъохэм адеІэгъэн, экономикэм, гъэсэныгъэм, культурэм, нравственнэ, духовнэ шІуагъэхэм хэхъоныгъэ ягъэшІыгъэн фае. «2011-рэ илъэсым гъэтхалэм и 31-м нэс транспорт инфраструктурэм иобъектхэмрэ транспортхэмрэ ящынэгъончъагъэ зыгъэпытэщт техникэ амалхэр ащагъэуцунхэу» Президентым ыпкІи игъо къафилхьагъагъ. Москва и ГУВД ипашэу В. Колокольцевым зэрилхьыгъэргъэкІэ, шынагъо кыздэзыхьын зылыгъэкІыщт пкыгъохэу цыфым хэгъэбылхьагъэу хэлхэр кыхъызгъэщын зылыгъэкІыщт оборудование метром чІагъэуцон альэкІыщт.



Лондон фэдэу Москваи видеокамерэхэр тыдэкІи шыгъэуцугъэхэм дэгъу хуыщтыгъэ. 2005-рэ илъэсым терактхэр зызэрахьэхэм, ахэмкІэ Лондон иполицие псынкІэу ыгъэунэфын ылыгъэкІыгъагъ террористхэр метром кызыррчІэхъэгъэ ыкІи ахэр зэрэзэбгырыкІыжыгъэ шІыкІэр... Камерэхэр вагон пэпчэ итын, зэпырыкІыпІэ пэпчэ чІэтын фае. Ау анахъу мэхъанэ зІгъэ терроризмэм пэуцужыгъэныр цыф пстэуми здыряІофэу шІыгъэныр ары. Гуаф шъызгъэшІыгъэ горэм шІунаІэ тешудзагъэмэ, теле-

фонкІэ псынкІэу макъэ яжъугъэу. «Тэ ар тІофэп» тІоу нахьыбэрэ тышысыжы хуыщтэп... Гуаф горэ зэрашІэу Европэм шыпсэхуэрэр полицием фытеох. Урысыем исхэр ащ фэдэу зекІонхэм пае ахэм хэбзэхъумэкІо органхэм цыхъу афашІырэм зыкыгъэІэтыгъэн фае. Терактхэм кыарыкІырэп МВД-м зэхъокІыныгъэхэр фэмышІыгъэнэу. Мыхэр ищыкІэгъэ дэдэу зэрэщытхэр ахэм къагъэлыгъагъ.

**Асламбек АСЛАХАНОВ.**  
ФедерациемкІэ Советым хэт, МВД-м игенералэу отставкам шыІ.



## АмалыкІэхэм альэхъух

КъохъэпІэ хэгъэгъухэм ягъуэу къагъэрэ пкыгъохэр чыжэкІэ кыхъэгъэщыр прибор Урысыем кыгъэхъазырыщт. Москва видеокамерэхэр зэрэщагъэуцугъэхэм фэдэу, оборудование лъапІэхэу террористхэм зыщаухъан альэкІыщтхэр къамышхьагъэ тІоигъуагъ. ТыдэкІи гъучІхэр кызыгъотыр рамкэхэр ащыгъэуцугъэнхэ фаеу зэралорэми ишІуагъэ къэкІонкІэ тыгугъэрэп. ГушыІэм пае, Израиль ищыфхэр жъугъэу зыщызэрэуагъэ чІыпІэхэм ахэр ащыгъэфедэгъэнхэм адырагъаштэрэп, шІуагъэ кызыра-

мытырэм кыхъэкІэу. Сыда Іомэ зыгорэ блэкІы къэс ащ макъэ къегъэІу, ау ахэр икІэрыкІэу ауплэкІунэу уахъгъэр икІуэрэп. Террористхэми нахьыбэрэмкІэ агъэфедэхэрэр кІышъо зымыІэ лагъымэхэу гъучІым хэмышІыкІыгъэ пкыгъохэр зыкІоцІ илхэр ары.

Израиль икхэбзэхъумэкІо органхэм анахъу цыхъэ зыфашІырэр нэбгырэ пэпчэ зыуплэкІун ыкІи «шахыдыр» кыхъэгъэщын зылыгъэкІырэ кордонхэр ары. Иерусалим Пасхэр шагъэмэфэкІы зэхъум полицейскэхэр ахэм яІофшІэн зэ-

рэрэхаштэрэм кытегушыІагъэх. Дзэ шІуашхэр зышыгъэ яІофшІэхэм анэмыкІэу гражданскэ шІуашхэр зышыгъэхэри цыфхэм ахэтых. Гуаф зыфашІырэм икІэбар къазыІэклахьэкІэ, ахэр цыкІу-цыкІоу ащ кІэлхьыгъэх. Гуаф зыфашІыгъэм ыІэхэр ІофшІытІумэ псынкІэу зэкІащ, ящэнэрэм ар чІыгум регуІы. Джащ тетэу террористхэр «кнопкэм тІулкІэнэу» игъо ифэрэп.

**Д. РОГОЗИН.**  
Урысые Федерацием и Постояннэ лІыкІоу НАТО-м шыІ.



Контракт шІыкІэм тетэу Іоф зышІэщт, ІэпІэсэныгъэшхо зыхэл оперативник куп Кавказым шызэхъагъэнэу, ахэм ахъщэхэ аратынэу, ахэр яІэпыІэгъоу агентурнэ ІофшІэныр агъэлгъэщынэу игъоу сэлъэгъу. ТІуагъэ анахъу зэтхыІлэн фаер терроризмэм илъэпсэ къежъапІэхэр, апэрэ чзыоу социальнэ-экономикэ, политикэ Іофыгъохэр дэгъэзыжыгъэнхэр ары. Цыфым ифитыныгъэхэмкІэ бюро шхъаф Кавказым шызэхъагъэмэ хъунэу сепІы. Къолхъэ тын-Іыхыным, милиционерхэм, судхэм

хабзэр зэраукъорэм, регион заулэмэ ІофшІапІэхэр зэрашамыгъотырэм зыкызырІэгъыгъэм, ар процент 80-м зэрашынэсыгъэм цыфхэм Іашэ къаштэ ашІоигъоу ашІы. Джащ фэдэ лъэхъаным идеологиие зэфэшхьафхэм арыгъуазэхэу нэмыкІхэр зылыгъэщын, зыгъэплэхъун зылыгъэкІыщтхэр кыкыкІых.

**Геннадий ГУДКОВ.**  
Къэралыгъо Думэм шынэгъончъагъэмкІэ и Комитет итхыаматэ игуадз, ФСБ-м иполковникэу запасым шыІ.

## Террористхэр кызырэхъагъэщырэ пкыгъу

**ИлъэситфыкІэ узэкІэлэбэжымэ, антирисковэ терминалкІэ зэджэгъэхэ пкыгъор психотехнологие-хэмкІэ НИИ-м кышыыхагъагъ. Илъэс зауІэ хъугъэу Самарэ иаэропорт ар шІуагъэ кытэу шагъэфедэ.**

Регистрацие ашІынэу паспортхэр ариты зыхъуІэ, цыфхэр мониторым екІуалІэ. Кнопкэм ар зытІулкІэкІэ, терактхэм якадрэхэр зэуж итэу псынкІэу ащ кыредзэх. Цыфым иакышкІэ а пстэури кыуытыгъэнэу игъо ифэрэп, ау изэхашІэ ахэр лъэІэсых. Мыщ фэдэ тхымыкІагъом емыутэлагъэм изытэ зи зэхъокІыгъэ фэхурэп. Террористхэр хъун

зылыгъэкІыщтым зыгорэуштэу иІуплэкІэ гуафэ зыфыуегъэшІы. Ащ фэдэ пассажирыр нэмыкІ унэ ащэш, ищыкІагъэу зыхъурэм психологрии кыыхагъэлажъэзэ, тестирование дащы. Лажъэ зымыІэр атІупшыжы, лъапсэ зІІэу кызытыраІэжагъэхэр спецкыулыкъухэм араты. Антирисковэ терминалыр бгъэпІэшгъунэу щытэп.

**Савелий КАШНИЦКИЙ.**





# УРЫСЫЕР УРЫСХЭМ АПАЯ?

## Льэпкь политикэр зэрэхъыбэим террорым ыкӀуачӀэ хегъахъо

**СпецкӀулыкӀухэм сьд фэдизэу дэгъоу Ӏоф ашӀагъэки, зичэзыу «щэхьидыр» цӀыфхэр зычӀиз метром неущ зэрэчӀэмыхъащтым уицыхъэ тебгъэлъы хъунэу щытэп.**

Кизляр тхьамыкӀагъохэр кызыщӀэхъуэ нэуж Премьер-министрэу Владимир Путиным Ӏофыгъоу кьэтэджыгъэр зыфӀдэр кызыхыфыгъ. Ары, террористхэр льэпкь, класс горэм ебӀныхэрӀ, ахэр зӀбӀныхэрӀ зӀкӀэми зӀдытие Урысые зыкӀыр ары. Мы гуыцӀэхэр игъом кьӀуагъэ хъугъэ, сьда ӀомӀэ Темыр Кавказым ис льэпкьхэм ягъӀэлыгъугъэ фӀагъэ Урысыем шыпсӀэхэрэм Москва дӀсхэм ящӀӀэныгъэ зӀрагъӀаплӀэрэм фӀдӀэу, ежъхэм ящӀӀэныгъэи зӀрагъӀаплӀэрӀ. Ау Ӏофыр зӀкӀэ зыфӀкӀожьырӀ СССР-р зызӀбгырэзыжъым, Урысые зыкӀэу льэпкь псӀтэу-ми зӀдыряе унӀэ алыгътӀн алы-кыщтгъагъэр щӀӀэ зӀрэмы-хъугъэр ары.

### Гур зыгъэкӀодырӀ нӀпӀнчъагъ

ЯтӀонӀрӀэ чӀчӀн заом ыпкь кыкӀыкӀӀэ хӀгъӀгур зӀкӀӀры-чыгъэ мыхъуном Ӏофыгъоу зӀшӀотхын тӀӀӀкыгъэ. Кады-ровхэм ялакӀо тыналӀ зӀрӀтед-гъӀэтыгъэмкӀэ ЧӀчӀнӀр «дгъӀ-рӀхъатын» тӀӀӀкыгъэ. Ау джы кызынӀсыгъэм кавказ льэпкьхэр УрысыякӀэм икӀоу хӀдгъӀхъанхӀ тӀӀӀкыгъӀ. Мы

регионым шыкӀорӀэ дивер-сие заохэм, зиджӀрӀпӀдӀжъгъ гъӀтхӀпӀэм и 29-м Москва шызӀхӀтхыгъэм, кызырӀд-гурагъаӀорӀэмкӀэ, тихӀгъӀгур инеушрӀ мафӀ зыфӀдӀщтыр бӀкӀэ зӀлытыгъэр Темыр Кавказым ис льэпкьхэм ар кыякӀунӀэ зӀрӀтфӀшӀыщтыр ары.

ДунӀе ислям терроризмӀр аужырӀ терактхэм зӀрахӀӀӀ-жъагъэм щӀч хӀӀӀӀ. Ау кыд-гурыӀон фаер хӀбзӀ ӀӀшъхъ-тетхэм акӀуачӀӀэ зӀрӀрахъылӀ-рӀэм емылыгыгъӀу, Урысыем и КыбылӀэу быслъымӀнхэр зы-щыпсӀэхэрэм ныбжыкӀӀхэр агъӀплӀӀхъунхэмкӀэ, уӀшыгъэ формирование шъӀфхэм ахэр ахӀӀӀнхэмкӀэ моральнӀ-политикӀэ льӀпсӀэ дӀгъухэр зӀрӀщы-щӀӀӀхэр ары. РадикальнӀ ис-ламизмӀкӀэ заджӀхэрэм игъӀ-хъагъӀхэр Кавказым иныбжы-кӀӀхэм ӀофшӀӀн зӀрамыгъоты-рӀ Ӏофыгъоу закъом еппхыныр тӀрӀзыӀо хъурӀп. Хлопонинми инвестициехэр кызыфигъӀ-федӀхӀзӀ, мы регионым ма-мырныгъӀрӀ зыпкытыныгъӀрӀ рилъхъӀшӀунӀэ тызӀрӀгугъӀрӀри къемышпкыжъыны ыльӀ-кыщт. Ежъ-ежъырӀу хъадӀгъу кызыфӀзыхъыжъырӀ ныбжы-кӀӀхэр «Аль-КаидӀ» измиссар-хэм кырапӀсышт мылӀкум на-хъи, «Кавказым и Имират» нӀ-пӀӀхъ, яльӀпкь «джаурхэм»



ащӀухъумӀным япхыгъэ гу-пшысӀхэм нахъ зӀрӀзылӀащӀ-хэрӀр гурыӀогъуаеу щытӀп ны-Ӏа. Мыщ фӀдӀ гупшысӀэм кы-дезыгъаштӀрӀр джырӀкӀӀэ бӀп. Темыр Кавказым шыпсӀурӀмӀ азыныкӀо нахъыбӀмӀ Урысы-ем хъмытхӀу ящӀӀӀныгъэ кы-зышӀуагъӀшӀын амылӀӀкырӀ-мӀ, сьда ахэр боевик-вахха-битхэм зыкӀапӀмыуцужы-хэрӀр?

ЫлӀрапшӀӀу ар кызыпкы-рыкырӀр гухӀӀышӀу зӀӀ чы-пӀӀрысхӀу мамырӀу псӀэу зы-шӀӀогъохэм яеплӀыкӀӀхэм ягъӀпытӀнӀкӀэ ежъ Урысыем макӀӀу зӀришӀӀрӀр ары. Джы-рӀр урысые культурӀр ислям культурӀрэм димыштахӀу, нӀ-пӀнчъагъӀмӀрӀ попсамрӀ анӀ-мыкӀ ащ хъмылӀӀу, хъайнӀ-пагъӀхэр къызыгъӀӀӀгъӀрӀ телевидение зӀӀ хӀгъӀгум хъмылӀуеу е гунахъэ ымы-гъахӀӀу быслъымӀныр шы-псӀун ымылӀӀкыныу вахха-битхэм зӀралытӀрӀэм сьда а тикъотӀгъухэм кыраӀо-лӀӀн алыкыщтыр?

### ЗӀдытиун

Темыр Кавказым ис льэпкь-хэм яшӀн-хабзӀхэр, ахэм мен-талитет шъхъаф зӀрӀӀр кы-зӀритымыдзӀщтыгъэм тина-сыпкӀӀэ мы аужырӀ илӀӀсхэм тыгӀекӀӀу тыублагъӀ. ЭкономикӀр къӀтымылӀтӀу, лӀӀужыкӀӀ-хэр производственнӀ шылакӀэм чанӀу кыхъӀтымыгъӀажажӀхӀу Ӏофым изытет зӀхъокыныгъэ зӀрӀфӀмыхъуштыр кыдгуры-Ӏуагъ. Джы анахъ мӀхъанӀшхо зӀӀу шӀӀгъӀн фаер Темыр Кав-казым ис льэпкьхэм мораль-нӀ, культурӀнӀ лӀӀныкӀохэмкӀэ УрысыякӀэм зӀпхыныгъӀу ды-рӀӀр нахъ гъӀпытӀгъӀныр ары. Ау кыалӀхӀмрӀ къутир-хӀмрӀ ащыпсӀурӀ нӀбгыра-бӀмӀ яхӀгъӀгӀгъухэм зызӀа-дзыерӀ лӀӀхъаным арӀуштӀу хъун ыльӀкыштӀп. «Кавказ льӀпкьхэм къахӀкыгъӀхӀу», «чӀчӀнхӀу» «мыш къӀцӀо-хъуагъӀхэм» зыӀорӀ цы-

фым ихӀгъӀгур ифедӀхэм утын зӀрарихырӀр кы-гурымылӀоу арӀуштӀу хъун ыльӀкыштӀп. «Темыр Кав-казым ис льэпкьхэр Урысые къӀралыгъом кыхъӀнӀным фӀ-хъазырых», — илӀӀсыбӀкӀӀэ узӀкӀӀӀӀбӀжъмӀ Налщык кы-щысӀӀогъагъ адыгӀӀӀ профес-сор Ӏуш горӀм. Ау мыш дӀ-жъым ащ кыпыгъӀхъожы-гъагъ ежъ урысхӀми яхӀгъӀ-гу уасӀ нахъ зӀрӀфашӀын фаер. Сьд фӀдӀ льӀпкь зӀгурыӀо-ныгъа зигугъу пшӀын плӀӀ-кыштыр, ушъхъагъу зӀфӀ-шъхъафхэр кызыфагъӀфедӀ-хӀзӀ, урысхэм япчъагъӀ про-цент 80-м кызырӀрехъурӀм, Урысыер урыс закъохэм анӀ-мыкӀхэм ямыенӀу зӀрӀщытым тыдӀкӀи щырыгушӀӀхӀмӀ? АдӀ Урысыер урыс закъо-хэм яемӀ, Темыр Кавказым илӀӀпкьхэр сьда ащ зыкӀи-сынхӀ фаер?

ЛьӀпкыбӀ зыщыздӀпсӀурӀ Урысыем изыкыныгъэ кызы-

зыщыпсӀурӀ хӀгъӀгӀу ар зӀрӀ-щытыр, лӀӀшӀӀгъу пчъагъӀхэм кыакӀӀӀ лӀӀпкьхэр зӀкӀӀ кы-зыщыхъугъӀхӀ чыпӀӀхэм зӀра-щыпсӀурӀр ыкӀи ащ епхыгъӀу урысхэм яӀӀ фитыныгъӀхэм афӀдӀхэр яӀхӀу, Урысые Фе-дерацием ибысым шпыпкьӀ-хӀу ахэм зызӀралытӀрӀр ащ кызыгуригъӀӀогъагъ. Урысы-ер кызытӀнӀнымкӀӀ ишы-кӀӀгъӀ дӀдӀу щытыр льӀпкь зӀфӀшъхъафмӀ ящӀӀф анахъ дӀгъухэр зӀкӀогъӀуоцӀогъӀн-хэр ары (ар дӀгъоу кыагу-рыӀӀштыгъ ыкӀи кыда-ллытӀштыгъ пачыхъӀхӀми большевикхӀми). Ау Урысыем цыф льӀпкыбӀ зӀ-рӀщыпсӀурӀр непӀ ти Консти-туции кышчыдӀӀытагъӀп ӀӀоми хъушт. ФедерациемкӀӀ Советыр льӀпкьхэм (нацио-нальнӀхӀхэм) япалатӀу хъу-гъӀп. КъӀралыгъомрӀ диным-р зызӀкӀӀрачыхэм, культурӀнӀ политикӀэм быслъымӀнхӀми чыристанхӀми ядин зӀхашӀӀхэр



тегъӀнӀжыгъӀнӀнымкӀӀ хабзӀм икадрӀ политикӀ, иидеологии, иполитическӀ системӀ жъӀ-жӀэ дӀдӀу зӀрехъокы. Тер-роризмӀм Ӏофыгъоу Те-мыр Кавказым ыпашъхӀы-тыр ыпӀрапшӀӀу зыщы-зӀшӀуахырӀр Москва. Уры-сые зыкыр урысхэм якъ-ралыгъоу зӀрӀщымытыр, чыристан, быслъымӀн ди-ныр зылӀжыхӀхэрэм ыкӀи нӀмыкӀ льӀпкьхэм лӀӀшӀ-гъу пчъагъӀхэм кыакӀӀӀ яхӀгъӀгӀу ар зӀрӀхъугъӀр кызыгурагъӀӀон фае. КъӀ-бӀртӀе-БӀлӀкыарым и Прези-дентӀу КӀокӀо Валерий (дуна-им зӀрехыжыгъӀр лӀӀшӀу гукъау) цыф ӀушӀу зӀрӀщы-тыгъэм сыщыгуау, Урысы-ер федерации къодыеу зӀрӀ-щымытыр, цыф льӀпкыбӀ

кышчырамыдзӀжыхӀ хъугъӀ. Урысыешхом ис цыфхэм афӀдӀу, Темыр Кавказым шы-псӀурӀ льӀпкьхӀми ягумӀкӀ-хэр алыӀӀсыхӀ, зӀфӀдӀ фиты-ныгъӀхэр яӀхӀу, ахэм ялӀыкӀо-хэр хӀгъӀгум игъӀӀорышӀӀн хӀ-лажӀхӀ зыхъукӀӀ ары ныӀӀп зы унӀ зӀрӀщыздӀпсӀухэрӀр икӀоу ахэм зызӀхашӀӀштыр. ЩынӀгъончъагъэм икӀулыкту анахъ тегъӀпсыхъагъӀхӀми террорым ищынагъо тыща-хъумӀн алыӀкыштӀп цыф льӀпкыбӀ зыщыпсӀурӀ, дин зӀфӀшъхъафхэр зыщӀаӀжырӀ Урысыем джырӀ изытет ди-штӀу типолитикӀ зытымыгъӀ-псыкӀӀ.

**Александр ЦИПКО.**  
Философ, политолог.

ГъӀзетӀу «Аргументы и факты».

# Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр алыгъэлэсыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Федеральнэ законэу «Къэралыгъо органхэмрэ чыплэ зыгъэорышлэжынымкIэ органхэмрэ ялофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр зэралъагъэлэсыхэрэм афэгъэхьыгъ» зыфиорэр гъэцэкIэгъэным тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм **унашъо ышIыгъ**:

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Интернет-сайт Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэм яофициальнэ къэкIуапIэ иста-тус Интернетым исетъ щегъэгъотыгъэнэу.

2. Ухэсыгъэнхэу:

1) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет —

Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр зэралъагъэлэсырэ шIыклэр гуадзэу N 1-м диштэу;

2) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иофициальнэ Интернет-сайт ехьылэгъэ Положениер гуадзэу N 2-м диштэу;

3) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иофициальнэ Интернет-сайт шIокI имыIэу игъэхьэгъэн фаехэр гуадзэу N 3-м диштэу.

3. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ пшгъэрыл фэшIыгъэнэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн

зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр зэралъагъэлэсыхэрэм гъунэ лъыфынэу.

4. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат ипащэ фитыныгъэу иIэхэм аблэмыкIэу мы унашъом игъэцэкIэнкIэ амалхэр зэрихъанэу.

5. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешIэкIэ мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ**

къ. Мыекъяупэ,  
гъэтхапэм и 24-рэ, 2010-рэ илъэс  
N 1397-ГС

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2010-рэ илъэсым гъэтхапэм и 24-м ышIыгъэ унашъоу N 1397-ГС-р зытетым игуадзэу N 1-р

## Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр зэралъагъэлэсырэ шIыклэр

1. Федеральнэ законэу «Къэралыгъо органхэмрэ чыплэ зыгъэорышлэжынымкIэ органхэмрэ ялофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр зэралъагъэлэсыхэрэм афэгъэхьыгъ» зыфиорэрм шагъэнэфэгъэ мэхъанэхэм афэдэхэр яIэхэу мыщ къыхэфэрэ терминхэр агъэфедэх.

2. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр алыгъэлэсых:

1) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр къэбар жъугъэм иамалхэм къащыхиутызэ;

2) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр Интернетым ригъахьэхэзэ;

3) къэбархэр къызыфэгъэфедэхэрэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунэхэм нэIуасэ ащыфашIых Адыгэ Республикэм и Президент, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет яадминистративнэ унэу мыщ фэдэ чыплэм шIыIэм — къ. Мыекъяупэ, Жуковскэм иур., 22 — ия 4-рэ этаж щыгъэпсыгъэ стендымкIэ. Адыгэ Республикэм и Президент 2007-рэ илъэсым гъэтхапэм и 1-м ышIыгъэ уна-

3. Къэбар жъугъэм иамалхэм яхьылэгъэ федеральнэ законодательствэм диштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр къэбар жъугъэм иамалхэм къащыхауты.

4. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иофициальнэ Интернет-сайт шIокI имыIэу рагъэхъан фаехэм адиштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр Интернетым рагъахьэх.

5. Къэбархэр къызыфэгъэфедэхэрэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунэхэм нэIуасэ ащыфашIых Адыгэ Республикэм и Президент, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет яадминистративнэ унэу мыщ фэдэ чыплэм шIыIэм — къ. Мыекъяупэ, Жуковскэм иур., 22 — ия 4-рэ этаж щыгъэпсыгъэ стендымкIэ. Адыгэ Республикэм и Президент 2007-рэ илъэсым гъэтхапэм и 1-м ышIыгъэ уна-

шIыIэу N 19-рп-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Президент, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет яадминистративнэ унэу зэрэцIагъэхьэхэрэ шIыкIэм ехьылэгъэ» зыфиорэрм диштэу административнэ унэм чIэхьэнхэ фитых.

6. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр алэкIэгъэхьэгъэнхэмкIэ тхьапэхэм атетэу е электроннэ почтэкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм кыIуагъэу запросхэр зытхы-рэр, джащ фэдэу зигугъу къэтшIыгъэ запросхэмкIэ игъом джэуапхэр ятыжыгъэнхэм гъунэ алызыфырэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат илофхэр зыгъэзеклорэ ГъэорышIа-плэр ары.

7. Мы ШыкIэм ия 6-рэ пункт зигугъу къышIырэ запросхэм ахэлгъэх Федеральнэ законэу «Къэралыгъо органхэмрэ чыплэ зыгъэорышлэжыным иорганхэмрэ ялофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр зэралъагъэлэсыхэрэм афэгъэхьыгъ» зыфиорэрм ия 18-рэ статья къызэрэщыдэлъытэгъэ шIыкIэм ыкIи паллэхэм атетэу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2010-рэ илъэсым гъэтхапэм и 24-м ышIыгъэ унашъоу N 1397-ГС-р зытетым игуадзэу N 2-р

## Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иофициальнэ Интернет-сайт ехьылэгъэ Положениер

I. Зэдэгъэфедэрэ положениехэр

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Интернет-сайт (ыужкIэ сайтыр тIозэ дгъэ-кIощт) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэм яофициальнэ къэкIуапIэу Интернетым исетъкIэ щыт.

2. Интернетым исетъ рагъэхьэрэ къэбархэри, ащ пае агъэфедэрэ техникэри сайтым къыхеубытэх.

3. Интернетым исетъ сайтым адресэу щырилэр: <http://gshra.ru>.

II. Сайтым ипшгъэрыл шъхьалэхэр

4. Сайтым ипшгъэрыл шъхьалэхэр:

1) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэм цыфхэмрэ юридическэ лицэхэмрэ нэIуасэ зафашIынхэмкIэ фитыныгъэу яIэхэр къыдэлъытэгъэнхэр;

2) къэбархэр къызфэгъэфедэхэрэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшэн зэрэзехищэрэм ехьылэгъэ къэбархэр алэкIэгъэхьэгъэнхэр.

III. Сайтым игъэфедэнкIэ технологиие, программэ, бзэ амалхэр зыфэдэн фаехэр

5. Сайтым игъэфедэн тегъэпсыхьэгъэ технологиехэм, программэхэм яшIуагъэкIэ къэбархэр къызфэз-

гъэфедэхэрэм амал яI сайтым ит къэбархэм нэIуасэ зафашIынэу.

6. Сайтым ит къэбархэм нэIуасэ зафашIыным фэшI къэбархэр къызыфэгъэфедэхэрэм якомпьютерхэм а гухэлгъэхэ апае технологие, программэ шъхьафхэр ащагъэфедэнэу ищыкIагъэп.

7. Къэбархэр къызыфэгъэфедэрэм сайтым игъэпсыкIэ ехьылэгъэ къэбархэр IэкIагъахьэх.

8. Сайтым зэрэдэлъжэхэрэ технологиехэм, программэхэм къыдалыгъэ:

1) резервнэ носителькIэ заджэхэрэм мафэ къэс къэбархэр атетхэгъэныр, зигугъу къэтшIыгъэ носительр яIэпыIэгъоу ищыкIагъэу зыхьурэм ахэр зыпкъ игъэуцожыгъэнхэм пае;

2) къэбархэр агъэкIодынхэм, зэхьокIыныгъэхэр афашIынхэм, алъагъэлэсын амылэкIыным, джащ фэдэу нэмыкI хэбзэнчъагъэхэм ахэр ащыухъумэгъэнхэр;

3) сайтым къыхьэгъэ къэбархэр илъэситфыкIэ мыгъэкIодыгъэнхэр.

9. Изын зэрамытыгъэхэр яIоф къыхэмыхъанхэм фэшI материалхэр рагъэуцохэ зыхьукIэ парольхэр агъэфедэнэу.

10. Сайтым къэбархэр урысыбзэкIэ рагъахьэх. Урысыбзэм нэмыкIэу къэбархэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъуабзэхэмкIэ е IэкIыб къэралыгъуабзэхэмкIэ рагъэхъан алъэкIыщт.

IV. Материалхэр зэрагъэхьахьэрэ ыкIи сайтым ахэр зэрэрагъэхьэрэ шIыкIэр

11. Материалхэр зэрагъэхьахьэрэ ыкIи сайтым ахэр зэрэрагъэхьэрэ шIыкIэр къызгъэнафэрэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат ипащэ ары.

12. Сайтым материалхэр изыгъахьэрэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшIэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат ипащэ ащкIэ полномочие зэритыгъэр ары.

13. Сайтым рагъэхъанэу щыт материалхэр къагъэхьахьахьэрых электроннэ шIыкIэм, джащ фэдэу тхьапэхэм атетэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иструктурнэ подразделениехэм ялофшIэхэм.

14. Сайтым рагъэхъанэу агъэхьахьахьыгъэу матери-алхэр федеральнэ законодательствэмрэ Адыгэ Республикэм изаконодательствэрэ апэшIуекIохэ хьушгъэп ыкIи ахэм юридическэ, физическэ лицэхэм яфитыныгъэхэм къащагъагъэ хьушгъэп.

## Адыгэ Республикэм псауныгъэм икъэухъумэнкIэ и Министерствэ иунашъу

Псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ къэралыгъо учреждениехэм ябухгалтер шъхьалэхэм ыкIи яврач шъхьалэхэм экономикэ илофшIэнымкIэ ягуадзэхэм иофэу ашIэрэм уасэ зэрэфашIыщт шIыкIэм къэкIуапIэу илэхэр ухэсыгъэнхэм ехьылэгъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 127-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм псауныгъэм икъэухъумэнкIэ и Министерствэ епхыгъэу щытхэм иоф ащызышIэхэрэм лэжьапкIэу аратырэм епхыгъэ системэр гъэфедэгъэным ехьылэгъэ» зыфилоу 2009-рэ илъэсым мэкъуогъум и 22-м аштагъэр гъэцэкIагъэ хъуным, джащ фэдэу бухгалтерхэмрэ экономикэ къулыкъум ыльэныкъокIэ лэжьэхэрэмрэ иофэу ашIэрэм изытет нахьышIу шIыгъэным, псау-

ныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ къэралыгъо учреждениехэм ащылажэхэрэр мылгъукIэ нахь кIэгъэгъушIугъэнхэм апае **унашъо сэшIы**:

1. Мы къыкIэлъыкIорэр ухэсыгъэнэу:

1.1. Псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ къэралыгъо учреждениехэм ябухгалтер шъхьалэхэм ыкIи яврач шъхьалэхэм экономикэ илофшIэнымкIэ ягуадзэхэм иофэу ашIэрэм уасэ зэрэфашIыщт шIыкIэр гуадзэу N 1-м диштэу.

2. Псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ къэралыгъо

учреждениехэм яврач шъхьалэхэм гуадзэу N 2-м къызыриорэм тетэу ыпшгъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэхэм кIэгъэгъушIу тынхэр алэкIагъахьэхэзэ ашIынэу.

3. Мы унашъом игъэцэкIэн зэрэклорэм иуплэкIун сэ сшгъэхьэкIэ зыфэсэгъазэ.

**Министрэу НЭТХЪО Разыет.**  
къ. Мыекъяупэ,  
гъэтхапэм и 17,  
2010-рэ илъэс  
N 200



(Къызыкълъыкълорэр  
мэлылфэгүм и 9-м  
къыдкыгъэ номерым ит).

...Икълэрыкълэу джыри ащ къылуагъ: «Цыф умыуклы; зыуклырэм суд тырашыхъанэу ары...» Библием мыр шыщ. Сэ счылпэ Хъан, бытыр-быф-бгырыс кълэрэ, итыгъэмэ, олахъэ арэуштэу ымышлы-ным, джаур Тхылгыр ымыгъэфедэным. Сурэ гупсэмэ ящыджыщтыгъэп. Ым, Къурлан лъаплэм зыхигъээзгъэни сшлэ-ми-сымышлэми. Сэщ фэдэп, Хъан Уашьом къырахыгъыгъэ тхыллым хэшылкы фырылагъ, Лъаплэу-Лъагэм къырагыз-хыгъыгъэм. Къеджэни елэ-кы. Тэ сьд, ныбэм тыкымы-кырапшлээ, Алахьталэм ты-гуагъэкыщтыгъэ, аужыпкъэра-шъхъэм. Адэ. Джа «безбояз-нэу» къахъэрэмэ ялэрыгъ-ыгъхэр ары, черкес-больше-викхэр, Алахьыр афэлъэгъу-щтыгъэп, хьалэмэтба! Тэ тятэ ыжэ ыгъэуцухэрэп: Алахъ за-къом шъушлэмын, шъо лы шъухъуштмэ, ишлуагъэ нахъ, иягъэ къышъуигъэкыщтэп. Ары шъхъае, мыжыкымэ тау-щтэу алора, паны дерутсэ, у холопов чубы трешат, ы! Зы-пари сэ силажъэп. Зыфэслэ-гъужьырэп. Татэ илуагъэ ниб-жы сытеклыгъэп. Шыпкэ, а зман урыс Зиусхъан къэкъл-нклэшхоми, Ятлонэрэ Алексан-дри, адэдэр къарилыгъагъэба, шъуихабзи зешъхъэ, шъуиди-ни шъулэжы, сэ гъогу кысэ-шъут! Мамрыкы Кълэи къэ-клогъагъэба. Къарилуагъэм ежэ пачыкхэр епцыжыгъэп шъхъае, Революцшхом зэ-кълэри къызэлэгъэхъагъ: ащ ишлэни къытишлагъ. Ащи фэ-лэкыщтыр. Зыфалорэр шып-кэ: лыыр зыгъачъэрэм ылэ цыфым ыгъэчъэжыщт. Хъакъ, чэтэ бгыуитлүц! Сыдми, къэс-сон сымышл, ситгашли дигъэзы-хыгъэу, сшъхъаци къэрабышхор къыхэлэгъэу, Тхылъ Шъхъа-лэр къызэгосхынэу игъо сфалэ-гъугъ, тынчыгъэ хэлэу, сызэ-мышлэкыжынынэу джыри. Алахьталэр сишыхъат. Джа-ры, Поэтыр, къызыркылуагъэр, шлуи-бзаджэми ти Гирей лэ-хъупхъэ сэ сызфехъуапсэрэр. Ори сыгу бгъэузыгъэ, сиджэн-чыдз-ушъхъуэкълэ гулэлэжъ, хъашхым, уинасын ыпэ уплэ-шъугъэп. Упэшлоплыгъэгъу-щэп, сэрмыгъу. Щэч хэлэп, урысмэ яналмэс-налкыутэ хъ-лэл, тэ ти Псэтхъэ инэу сэ сы-фэраз! Щытхъур ыдэжъ! Ащ илэмыркълэ, охьтэл тешлэжы-гъэу, о уинэпкъ мамырэм аджэ-бгъээзжыгъагъэ. Шыкурышху. А-енасын, ар сыдым ымыуас, хъау, сьд фэдэ насыпыгъэшху! Ым, блэгъэшхо пфэхъугъэ Къу-шъхъэ Къопцлэжъхэр, гум пы-мыкълэу, ари къызэунэкълэ-гъэхъу, ей! Ппсэ хэтлагъэхъу! Къэсшлэн слэкълэирэп ыгу римыхыгъэр мы уипсыхъо гупсэ цыкълэ?.. Уикъэлэ шъхъэ-лэ класэ ыпшъэкълэ мы речэ-кълэирэм, ым? Алэнасын! Блэ-нэу зыкыпфигъэпсыгъагъэмэ сшлэн ыпэкълэ? О, о, Пушкин, о-о-о-ой и-й-и-и... Хылагъэ горэ. Арыгуш, цапэкълэ сыгу зыкълэ-ыгъыгъэр. Арымэ, сыда ар зы-тыришлыхъэрэр, ыгу къызкы-пфэлпырэр? Къушъхъэ Къоп-цлэжъмэ, псыхъо джэгулэ-жыгъаулэмэ, зыгорэкълэ яшъу-гъумэ, нэмыплэ афешыкы-о-

## НАРОДНЭ ПИСАТЕЛЭУ ЦУЕКЪО ЮНЫС ИЛЪЭС 70-рэ ЗЭРЭХЪУРЭМ ИПЭГЪОКИ

мэ? Хъопсанэр боу мэхъаджэ. Ежэ фэмыдэу егъэшлэжэтлэ-нэм зишлугъомэ шъухъанэкълэ афэгуйтлүмэ, ым, зыгорэкълэ? Шъхъэм кыхъэрэр гъунэнчъ...

Ай-ай! Ащыгъум ежэ Пуш-киным, пчыпджыныр зыкы-штагъэр, ыпэкълэ кыкылырэ цы-фым зыфыпэшлуигъэуцуагъэр, Тхъэ сэлэ?..

Тхъэм ихъакълэ, ащыгъум тэ ти Гирей, гупэ-бзапэкълэ мо Уашьом къехыгъэ тхыллым шыщ, пегъымбар Ибрахымэ исурэмэ ащыщ, ыгу къэкы-жыщтыгъэнклэ пшлэхэнэп, то-бстафилахъ... Мы дэдэр:

— О, си Тхъ, цыфлэпкъым

сыгу къызыкълэжырэр. Зэрэ-фэлэкълэ тлэкълэу сытео. Шлоп алошъ. Къэбарышлур мыщтэ-ным фэшл. Сэр-сэрэу сэгъэшлэ-гъо: арэуштэу, тибыхъэр арэ-пышъ, чылэми шашлэу нибжы слээгъугъэп.

Чылэжъ, чылэжъ, сицылкы-гъом ипхъотэрыжъ! Тыдэ пхы-жыгъэхъа а пстэури, къысалу, сшломыушъэф... Тыдэ шъуцы-кыотыха, Тхъэм зэрилуагъэу, хъау, нэнэжъхэм къызэрэтты-ралуагъэу, силэгъухъу симы-лэгъухъу синыйджэгъужъхъу «джэгуплгыры» илэдагъэ-хэр? Шъори, тызишлур аталыкы-кълэзегъэджэжъхэри, ллэуж

иамал кыхыбырэп, хъау, ыбзэ-гурэ ылушлэхэмрэ фэгъэлоры-шлэхэрэп. Мары къеджэ пэтзэ, заулэрэ къызэттыригъэуцуагъ, риложыгъ, зи кымыкыхъэ зэ-хъум, етланэ Аюбэ тлэкълэу къэ-губжыгъ: «Хенде хох! Хъун, Анзор, мызэгъэгум зи пфэз-гъэуцунэп, тлысыжъ». «Сэ зэ-рэси «колыр» къыослуагъэба, Аюб», — икълэрыкълэу Колыш-ныкыр кыхэкълэцлагъ. «Хенде хох, Пшымаф, зыгорэ къызэ-рэпложъу классым учлэгъэ-цыбгъукышът», — фильэдэ-кыкылыгъ ар пылы-сылы езы-гъалорэм. Зэошхом хъэзабэу хилэгъуагъэр загъорэ къызэ-

гъо дэдагъэхэр, хъау, модрэ чы-лэ пакълэми, темырымкълэ, колхоз шьофхэр зыщыригъажъхэрэми, цэрэч зани кышчагъакълэщты-гъэп. Плъапэ зэрахабдзэу уахэ-кълэуадэу хьалэмэтыгъэх. Нэлу-шъор, лэлджэнашъор тхъэпэ пкыежъмэ къызалпырэм зи-мышлэжъу ебжыбжъу, синэ-фын! Ау хэта ар тащышъу кыи-зидэщтыгъэр?! Зы нэбгырэ цыкыи. «Партизаныр» зыцлэу. Ей-ей, ащ фэдэ тхэтыгъэп сэлэ. Моу пчыхъэ пчэпээзхъогу, хъау, чэтлэежыгъо лъэхъан зыфалорэм игъоу, хъаблэм хэс кълэлэмэ тэ тикълэлчъэлу ты-щызэрэгъуоштыгъэх. Ыым, ай тызэрэтхъэжыщтыгъэр! Ты-партизан шыпкыагъ. Купитлэу зыдгошынти, чэщыр тлу охъу-фэ такыфэубытыжыщтыгъэ-гъэп. Ар джы Гирей Хъарунэ къыфэсэлэуатшъ, сыкыегъэтэ-рэзыжы, хъау, ело «партиза-нэп» ар, «казаки-разбойники» нахъ; къээжъмэ, кълэлэцылкълэ, якълэсагъ, черкесмэ арын фэе къызтырахыгъэр, ым? Нэмыкълэ вариантынкыи пшлэнэп. Хъау, хъау, ауштэу умылуахъ, къызы-тетхыгъи шылэп, къызэхэ-мылхъ, сэшхы етлани, къэ-зэкъхэмрэ разбойникхэмрэ тэрклэ зыгъэх, джэгукълэ тшлы-жынынхъу, ащ тырыджэгужы-нэу шытыгъэп, синыйджэ-гъужъ, ар къэмылу. Зэошхоу аухыгъэм кынынэу ар къызе-жыагъэр. Тэ тятэ марышъ пар-тизаныгъэба. Брянскэ мэзыжъ-хэр къызэппуэлъшъухъажы-гъэх. Ащ фэдэ, Тыхъуцылкыи, Тумтэкъашъэкълэмэ я Тыхъу-цылкы! Мыхэр ары, уфаемэ къыослон, тэзыгъэшлагъэхэр. Тыхъуцылкыи нэмылэмэ, ар боу суперпартизаныжъ, бжъэды-гъумэ нарэ рашлыкыжыгъэу!

Сикъээзкъ блэгъэ икълэры-кълэу ынэгъу сызыкълэплэм, сыгу егъужыгъ, кло, хъун, Гарий, «вариантынкыи пшлэнэп», о уилуагъэу, ыгу згъэлэсэ сшлои-гъуагъ. Хэт кыыхыгъэмэ нэ-нэжъмэ, арыгъэ, анахъу сэ си-нэнэжъ, шлоигъодажэ лэ-шъу. Шлоигъодажэгъэ къодып, «джэгуплгыр Тхъэм римыгъэ-лэздэныхъ, натрыфыр шъоу-тэжы» ылоты цлэцлэщтыгъэ.

Тэ ттхъакълэмэ гъуанэ яла-гъэп. Нахъ шлуныкы кхэхъу къэс, нахъ лэлы тэхъу, тшгэ те-кыи фэдэ. Ащыгъур ары щти сы-ди зызэхэтымышлэжыхъэрэр, си А-Си лъапл, зэхэпшлэжы-на зэхэшлэжыгъо тимыфэмэ, кылыкыи лэу натрыф хатэхэр къызэпэтэгъэджэжыхъ, умы-шлэмэ мэзыкыи лэхъогъур кы-хъагъэ плонэу, а-енасын! Ары, а кхэмэпэжъхэри хатэмэ къа-теоштыгъэх, пшлошъ гъэхъу! Тэ гуштэ лае тэзыгъэшлырэр ахэр арэп, чылэ Абрэджыжы-ры ары: натрыф кылым иза-кыоп, урамыми, шьоф-бгъодж шъхъэндалыи — тыдэкыи мыщ ушылулэн плэкышът ошлэ-дэ-мышлэу. Анэмылэу зэндэры-кызу зэшлосагъэу щыт кыоп-лышъ. Угучлэ рехы. Абрэдж шынагъоштыгъэ. Шынагъоу, иягъэ кыуигъэкынынэу арыгъэп, чылэм дэсмэ, нахыжъхэм, лъэшэу агу фыхэгъукълэ, орсэр лэллкъорэгъышхоу фэнэгъуи-хыгъэх сыдигъокыи. Ым, фэгъу-махэхъу, ашлотхъамыкълэу жа-бзэм идахэкълэ агъашлоу зэра-лэкыи тлэкълэу. Лулхъэри ащ тлу-фашын. А пстэуи зы гуегъу-гукълэ шгъэф горэ ахэлъ. Ахэлъ шыпкы.

(Джыри кыыкълэжышът).

# КЪАДЫРБЭЧ ИБЭЩШЫГЪ

## Тарихъ романым щыщ пычыгъохэр

исабыеу, о уилэмыркълэ бла-гъэ тфэхъугъэ цыфым, плэ илэмыркълэ шлу фэшлэнэу сыо-лэлэу... — мыщ дэжыым енэ-гуагъо, зыфэлалорэм ыцлэ-лым кыримылонкълэ, ащ ыцлэ ыгъэнэгъоджэщт, Пегъымбар Мыхъамодэ иплүрмэ ары ха-бзэу ахэлпыр, джаурым ыцлэ кырилона шъу! Ищыклагъэп ар. Лъаплэу Лъагэм ар кыи-зылэгъугъэр бэшлагъэ джыри. Къамзэгъоу чышъхъэм щы-пшырэр къэзылэгъурэм кыи-лэгъунба! Нэгъэушлэпэгъум кыкылоцл. Зыфэлэлхъэрэр ары кызыфалорэм. О, си Тхъ, гукълэ-гъушлэр Оры, Оры гукълэур къызыпкъырыкылырэри... Сы-дигъокыи О сыпфэраз, шъхъа-щэу кыпфэсшлыштым ниб-жыи шъхъас дэсымышлын...

Джыри зэ къэсэлэжы, кадет корпусым ыкыи Оркъхэр зыхэт полкым, Санкт-Петербург дэ-сых нахъ мышлэми, мыслы-мэн диным идесэхэмэ апылы-гъэх. Ефэнд шъхъафи ялагъ, Кавказым фэшл къадырагъэ-кыгъэу, казнэм лэжыпкъыи кыи-ритэу, ары, Петербург Прави-тельством ижалунэ, хъау, па-чъыхъэм кыфигъэнэфагъэу. Къызэралорэмкълэ, Хъут Мыхъа-мэти, ефэндри, жэмаоуи щы-мыгъэу, лъэуджыджым хэт зэ-пытэу, клэлэмэ афэшпыкыагъ. Тхъэми ары. Хъан ар ылэгъу-кыс ефэндэи ышлы шлоигъоу ицылкыгъом ятэ къызэрэри-лоштыгъэр ыгу къэкыжыи. Делэхъ ешлы. Ятэ ыпашъхъэ кышчечыжыи. Ау гугъэм гъа-шлэр клэхъагъэп. Уфитэп.

Сэ сяти, сщыгъушхэрэп, тхъэм зыфигъэллэщтыгъэр пхъашлэ сыхъунэу арыгъэ, уай-уай, Къадырбэчшышхом фэдэу. Адэ. Къош къызэрэщычлэкы-жыгъэр нэфэшъхъаф шыпкы. Ыт лори шымэ я! Пхъэупсы-ным, синасын хэфагъэп, сы-злэпищагъэп.

Арыба джы хъурэр, тызхэ-мэ зэрашлы хабзэу, къэбар гу-шлуагъо горэ стхъакълэм кыи-зилэкълэ ары нылэп пхъэупсы-гъэр, шъхъадж засэрэр ары,

гъэшлоных плонэу, тлэз тытез-гъэуцуагъэхэри, мардж, тыдэ-рэ жъау шъуцлэсых, хъаумэ, мэ-шлошхо шъушыпэтых; сэр-мыгъу, ллэуж шэкълэ-тлэкълэу, хъакъ-мэкъ армэумэ, анэхэр гъогуонэ чыжъэмэ гъэ къэсы къафэзыгъэпкыштыгъэхэр ошъо кыатиблэм акыи шъори шъухъужыгъэхъа?

Сыд гушэр тикъэрарыгъ тэ ащыгъум, ошъогуи нэсэу пла-стэр изыгъ: Тхъалэмэ я Аюбэ тыригъаджэщтыгъэ нэмыцы-бзэм. Бзэр ымышлэу плона, илэс пчыагъэм фронтым иджэ-ныкыо дэтыгъ, нэмыщмэ язэ-уагъэу, ы! Ащ фэдэ мэхъуа, зэ-римыгъэшлагъэу абзэ? Пшло-макыла, ым, илэс зэкълэжыкыло пчыагъэр? Икърари ышлы-гъагъ. Мэкълэна, шыпкыэмкыи, дипломыр джыбэм имылымэ шлагъуа? Ары шъхъае, орде-ныр, Жъогъо Плыжыыр, гим-настеркэм, иджэнабгъэ, кыи-хэнэфыкыи, ей!

«Хенде хох!» — ошлэ-дэ-мышлэу кыхъэгъушлукыи джы-ри Аюбэ, ары, нэмыцыбзэкълэ, ыгу рыхыгъэшъ ары доскэм клэрытыр къызэреджагъэр. Нэ-гуф, нэлуыкыхъэ зэныбжыыр, на-члэхэр, гушлом кызыфегъагъэх.

«Тысыжъ, тфы пфэсэгъэуцу!» Однокашныкым ылэ кыидип-хъотэягъ, «тфы» зыфагъэуцу-гъэм ехъопсагъ: «Аюб, сэ сы-кыегъадж, Аюб, сэ сыкые-гъадж!» «Хенде хох, Анзор, о къэлэ къодыи ары ныла! Ма-ры «кол» джэдэжъ уи!» «Аюб, сэры а «колыр» зиер!» — кыи-хэкууыи Колышныкыжыыр. Якъубэ исыхъатыпэмэ зыкыи ябгъэпшэн плэкышътхэп, узэ-рфаеу — уфаемэ адыгабзэкълэ, урысыбзэкълэ е нэмыцыбзэкълэ, ошлэмэ цыхъаныбзэкыи! — уащыгушылэн уфитыгъ, ау-тхылым, «Deutsch»-м зы хъа-рыф къуапэкыи ушлокынынэу амал илагъэп. Джа дэдэр кыи-щышлы зэпытыштыгъ Одно-кашныкым, хымэ хъарыфхэр моу зыгорэушгъэ, Аюбэ зэрэ-фаеу, Аюбэба, бзэм ежэ кыи-зэрилоу, кыыгъэтхыхъанэу

клэоужышъ, тлэкълэу шэнычъ тикълэзегъаджэ. Сэ къасломэ сшлоигъор нэмыщ гушыитлур лъэшэу зыриклэсэхэр ары, кыи-зыщекыи зыщымыщылэгъэ чыплэхэми. Джары! Тыфигъэ-чэфынэу арыгъэ, тыкыгъэгъу-шлунэу. «Deutsch» закъоу чы-лэм дэлэым ащ тэ тыкызырэ-ригъаджэщтыгъэр! Ащ тыкыи-зэрэригъаджэщтыгъэр! Тэщ на-хыжыгъэхъэба Однокашни-кым икуп, заом игъом нэмыщэу тичылэ дэсыгъэмэ закыпа-шыжынынэу кырагъажэщты-гъэ, Аюбэ ар ыгу рыхышты-гъэп, «млеко», «ййка» е «курка» ылэзэ, зыгорэм зишлытэжыи зыхъукълэ, ыгу темыфэу, лэпыо-штыгъэ. Доскэм дэжэ, кыогъум кыоуцонэу латэ фишлыштыгъэ: «хенде хох». Сыдми, ихъащы-рыгъоу укъеджэхэштмэ — «хенде хох, тфы пфэсэгъэу-цу...» Тиэтынэу пылгыгъ: гулэщтыгъэ.

Гушыитлур зы тшыжы-гъагъэ тэ, клэлэхэмкълэ, «Хэн-дах» тлоти, тикълэзегъаджэ те-джэщтыгъэ, ыкыи тызыхъу-кълэ. Анзор, Однокашныкы-жыыр, клэхъопс зэпытызэ, мош фэдизэу ритэкъухъэрэ «тфымэ» зэрахыныштыгъэм фэшл!

«Хэндах» джары хыишъэу пылыгъэр, цлэ лыеу пытшлэ-гъагъэр. Ау ежэ, тинэмыц, илофшлэгъумэ, къуаджэм дэс нахыжъмэ, кыфыхахыгъэр нэмыкълэ шыпкы, «Шнапс» ралоштыгъэ. Моу ежэ, Аюбэ, зэрэтигъашлэрэм тырихъэ хъа-зырэу, нэмыщ къэлэуакълэу агъэ-псызэ. Къырагъэкылырэри ты-мышлэу, тызыкълэуцлэкыи кыи-лудысэжыштыгъэх: шъо ар шъушлэнклэ шъуцылкыш!

...Тэ «тикъэрэу-кыэрэу» джэ-гукълэхэр, шыпкыэмкыи, цы-кышъэ дэдагъэх: нэф кэшъмэ — «Сэмаурыгъ», чэщ кэхъу-мэ — «Къангъэбылыгъ» — партизанэу тыкычъыжышты-гъэ... Зэо ужым натрыф хатэ-хэр кылаеу кыштыгъэх, мэ-зышхох плонэу. Сэ кыишъ-хъумэ сшлэрэп нахъ, тэ тыхъэ-лэ хатэхэр арыгъэх етлани шлэ-



# Дахэу аублагъ

**«Зэкъошныгъ» Мыекъяупэ — «Таганрог» Таганрог — 3:0.**

Мэлылфэгъум и 10-м мыекъяупэ стадионэу «Юно-стим» щызэдешлагъэх.

Зезыцагъэхэр: В. Анисимов, М. Фролкин, А. Стипи-ди — зэклары Краснодар щыщых.

«Зэкъошныгъ»: Шэуджэн (Москаленко, 85), Кузнецов, Зеленский, Юдин, Батырбий, Сандаков, Балабанов (Панченко, 75), Жегулин, Романенко (Мальцев, 64), Узден (Такъый, 89).

Къэлапчэм Ізгуаор дэзыдзагъэхэр: Зеленский, 3 (1:0), Жегулин, 21 (2:0), Узден, 81 (3:0).



Футболыр зикласэхэр ешлэгъум еплъых.

Урысыем футболымкІэ изнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу ятлонэрэ купэу «Къыблэм» хэтхэм 2010-рэ илээс ешлэгъур мэлылфэгъум и 10-м аублагъ. Мыекъяупэ «Зэкъошныгъ» стадионькІэу «Юностым» щы-луклагъ «Таганрогым». Псыхъоу Шъхъэгущэ ыкІыб щашыгъэ стадионыр къэлэ гупчэм пэлу-дзыгъэми, футболыр зикласэхэр ушъхъагъухэм алгымышхуэху стадионым къэкІуагъэх. Шъып-къэ, транспорт Іофыгъохэр дэгъу дэдэу зэхашэгъагъэхэу тлътэр-рэп. Маршрутнэ автомобилхэр бэ хуштыгъэхэп, лъэсэу кІуа-гъэхэри пшІы пчъагъэкІэ къа-лътэщтыгъэх.

## Пашэхэр къафэгущоу

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпІыл Муратэ зэнэкъокъум хэлэжьэрэ коман-дэмэ, спортыр зикласэмэ къафэ-гушІуагъ футбол ешлэгъухэр зэр-рагъажьэхэрэм фэшІ. Командэ-хэм гъэхъагъэхэр ашІынэу ар къяджагъ. «Зэкъошныгъ» зы-кылІэтыжынэу, футболыр зикла-сэхэу къылгыплъэхэрэр нахыбэ-

рэ ыгъэгущІонхэу фэлъэуагъ.

АР-м физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет итхъама-тэу Хъасанэкъо Муратэ ащ игуа-дзэу Джармэкъо Юсыфрэ ешІа-плэм ипчэгъу кыхъэхі, стадионэу «Юностым» хэгъэгум изнэкъо-къу хэхэрэ ешлэгъур апэрэу зэр-щызэхашэрэм фэшІ спортыр зи-класэмэ къафэгущІуагъэх. Мые-къяупэрэ Таганрогрэ яфутбол командэхэм якапитанхэу Сергей Сандаковыр Александр Сте-пановырэ Урысые Федераци-емрэ Адыгэ Республикэмрэ якъэ-ралыгъо быракъхэр стадионым шалэтыгъэх. Ешлэгъум исудья шъхъалэу В. Анисимовым фут-болистхэр ешІаплэм ригъэбла-гъэхі, зэлуклэгъур аублагъ.

## ЛъэкІ зилэм уегъэгугъэ

«Зэкъошныгъ» ыпэкІэ зэрэ-лътыкІотэшт амалхэм ягупшы-сэщтыгъ, хъакІэмэ якъэлапчэ зэрекІуштым нахъ дэгүлэщтыгъ. «Таганрогым» икъэлапчэ ыпа-шъхъэ футболисти 10-м нахыбэ щызэлугъагъэу Ізгуаом лъы-банэхэзэ, Тихон Зеленскэм зи-дзи, ешІаплэм зыщытефэным Іэ-

гуаор хъагъэм шъхъэкІэ ридзагъ.

Уздэн Роман ухъумақлоу зы-ІэкІэкІым Ізгуаом лъычъэн иму-радыгъ, ау шапхъэхэр хъакІэмэ яфутболист буюкхои, кІуапІэ кыритыгъэп. Судьям тазырыр ыгъэунэфыгъ. Метрэ 20 фэдизкІэ зыпэчыжэ къэлапчэм Вадим Балабановыр лъэшэу дэоштым фэдэу Ізгуаом зыгырищэгъ... ХъакІэмэ якъэлапчэ ыпашъхъэ «дэккышхо» къагъэуцугъагъ. В. Балабановыр Ізгуаом блэ-чыгъ, Игорь Жегулиныр ошІэ-дэмышІэу къэлапчэм дауи, хъа-гъэм Ізгуаор щычэрэгъугъ — 2:0.

Гупшысагъэ хэлэу «Зэкъош-ныгъ» ешІэщтыгъ. Тифутболи-стхэм ешІаплэм ыбгъухэри, гуп-чэри кызыфагъэфедэхэзэ, псын-кІэу ухъумақлохэр кызыранэ-кІыштыгъэх, Р. Уздэныр шъхъэ-кІэ дахэу тІогъогогъо «Таган-рогым» икъэлапчэ дэуагъ, пчъа-гъэм хигъахъо зэрэшІоигъор ащ кыхъэхыштыгъ.

## Софие пае

МэфитІукІэ узэкІлэбэжъмэ, Узден Роман пшгъэшъэжыеу



Игорь Жегулиныр ыпэкІэ илгыгъ.

къыфэхъугъэм Софие фаусыгъ. Сергей Мальцевыр джабгъу лъэ-ныкъом щыІэу Ізгуаор ыпэкІэ чыжъэу ытыгъ. Р. Уздэным ухъу-мақлори, къэлэпчэІугъыри ыгъэ-плъэхъухи, Ізгуаор хъагъэм ри-дзагъ.

Р. Уздэным стадионым дэхэ-ри, игъусэ футболистхэри фэгү-шІуагъэх. Софие пае Ізгуаор къэ-лапчэм зэрэидизагъэм фэшІ ти-гуапэу тыфэгущІуагъ.

## ЕплъыкІэхэр

— Ешлэгъур сыгу рихыгъ, стадионым нэбгырабэ кызырэ-

кІуагъэм тигъэгущІуагъ. Футбол дахэ мыгъэ къэдгъэлагъо тшІо-игъу, — кыгътиІуагъ Игорь Жегу-линым.

— «Зэкъошныгъ» дэгъоу ешІагъ, хъакІэхэр бэрэ тикъэла-пчэ кыдэуагъэхэп. Ухъумақло-хэм, зэкІэ тифутболистхэм сафэ-раз, — еІо къэлэпчэІугъэу Шэу-джэн Борисэ.

Уздэн Роман кыІуагъ: «Зэ-къошныгъ» дэгъоу кышчыт-пэгъокІыгъэх. Шэуджэн Бориси, сэри Налщык тыкыкІыгъ. «Зэ-къошныгъ» ыпэкІэ лъыкІо-тэн ыльэкІышт. Апэрэ ешІэгъум спортыр зикласэхэр кышчытэ-пльыгъэх. Ізгу кызырэтфитео-щтыгъэхэм тигъэгущІоштыгъ. Пшгъашгъэ кызырэфэхъугъэм фэшІ кысфэгущІуагъэм «тхъа-шъуегъэпсэу» ясэІожы».

## Пресс-зэлуклэр

«Таганрогым» итренер шъхъа-Іэу Юрий Нестеренкэр зипэшэ футболистхэр зэрешІагъэхэм ыгъэрэзагъэп. ТекІоныгъэр кы-дэзыхы зышІоигъо футболи-стым ынэхэр жъуагъом фэдэу къэшІэтынхэ фаеу ащ ылытагъ. Таганрог щыщхэм зегурыІоныгъэ ешІаплэм кышцагъэІэгъон альэ-кІыгъэп. Ю. Нестеренкэр «Зэ-къошныгъ» итренер шъхъалэу ЗекІогъу Муратэ фэгущІуагъ.

Ж Ъ Ы  
акІэтэу  
тифут-  
болист-  
х э р  
е ш І а  
гъэхэу  
к Ъ Ы  
Іуагъ.

ЗекІо-гъу Му-р а т э  
футбо-  
лыр зи-  
к І а с э  
хэр «Зэ-  
къошны-  
гъэм»  
зрегъэ-  
гушІуа-  
гъэу

гъэхэр, командэр ыпэкІэ чыжъэу зэрэплъэрэр игупшысэхэм къа-хигъэщыгъ.

Купым хэтхэр зэрешІагъэ-хэр: «Дагдизель» — «Ба-тайск» — 2:1, «Автодор» — «Энергия» — 1:2, «Митос» — СКА — 2:0, «Черноморец» — «БисІъан» — 2:1, «Кавказ-трансгаз» — «Мэщыкъу» — 0:3, «Торпедо» — «Красно-дар-2000» — 1:0.

«Зэкъошныгъ» мэлылфэ-гъум и 17-м Ставрополь щыІу-кІэшт чыплэ командэу «Дина-мэм».



## Тиконцертхэр

## Налщык — Мыекъяупэ — Щэрджэскъал

**Зэкъош республикэхэм яартистхэр зыхэлэжьэрэ кон-цертхэр Налщыки, Щэрджэскъали, Мыекъяупи ащэ-кІох. Адыгэ Республикэм иорэдыІохэм, къэшъуакІо-хэм, музыкантхэм япчыхъэзэхэхэ джырэблагъэ Нал-щык щыкІуагъ.**

Орэдусэу, музыкантэу Лы-бзыу Аслъан, тиартист цІэрыІо-хэу Нэхэе Тэмарэ, Эльдэрэ Айдэ-мыр, нэмыкІхэми лъэпкъ мэкъа-мэхэр агъэлугъэх, оредхэр къа-Іуагъэх. Ансамблэхэу «Жыур», «Гуфитыр», нэмыкІ музыкантхэр концертным хэлэжъагъэх.

Лыбзыу Аслъан ипчыхъэзэх-хэу «Къашъо» зыфилорэр АР-м и Къэралыгъо филармоние не-пэ щыкІошт. Мэлылфэгъум иаужырэ мафэхэм Щэрджэскъа-лэ тиартистхэм концерт кышца-тышт.



**Зэхэзыцагъэхэр:**  
Адыгэ Республикэм  
и Къэралыгъо  
Совет — Хасэр,  
иминистрэхэм  
я Кабинет

**КъыдзыгъэкІырэр:**  
Адыгэ Республикэм  
лъэпкъ ІофхэмкІэ,  
ІэкІыб къэралхэм  
ащыпсэурэ тильэп-  
къэгъухэм адырІэ  
зэпхыныгъэхэмкІэ  
ыкІи къэбар жъу-  
гъэм иамалхэмкІэ  
и Комитет  
Адресыр: ур.Кре-  
стьянскэр, 236

**Редактор  
шъхъалэр**

**ДЭРБЭ  
ТИМУР**

**Редакциер  
зыхэшІэр:**  
385000,  
къ. Мыекъяупэ,  
ур. Первомайскэр,  
197.

**Телефонхэр:**  
приемнэр:  
52-16-79,  
редактор шъхъалэм  
иапэрэ  
гуадзэр:  
52-49-44,  
редактор гуадзэр-  
пшгъэдэкІыжэ зы-  
хыырэ секретарыр:  
52-16-77.

**E-mail:**  
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-  
гъэр:**

Урысые Федерацием  
хэутын ІофхэмкІэ,  
телерадиокъэтын-  
хэмкІэ ыкІи зэлъы-  
ІэсыкІэ амалхэмкІэ  
и Министерствэ  
и Темыр-Кавказ  
чыплэ гъэІоры-  
шІапл, зэраушыхъа-  
тыгъэ номерыр  
**ПИ №10-3892**

Гъэзетым кыхыиу-  
тыхэрэм мышгып-  
къагъэу къахафэ-  
хэрэмкІэ къэзыт-  
хыгъэхэм пшгъэдэ-  
кІыжэ ахы. Къа-  
тхэхэрэмрэ гъэзе-  
тым щылажъэхэ-  
рэмрэ яепІыкІэ  
зэтемыфэн ылъэ-  
кІышт. Гъэзет-  
еджэхэм кыт-  
фагъэхырэ тхы-  
гъэхэр зэхатфы-  
хэрэп ыкІи къэ-  
зытхыгъэхэм  
алэкІэдгъэхъа-  
жыхэрэп.

**Зыщыхаутырэр**  
ОАО-у  
«Полиграф-ЮГ»,  
385000,  
къ. Мыекъяупэ,  
ур. Пионерскэр,  
268

**Пчъагъэр**  
**6171**  
**Индексхэр**  
**52161**  
**52162**  
**Зак. 000**

Хэутыным  
узщыкІэтхэнэу щыт  
уахтэр  
Сыхъатыр 18.00  
ЗыщыкІэтхэгъэхэ  
уахтэр  
Сыхъатыр 18.00

## ТекІоныгъэм ия 65-рэ илээс ипэгъокІэ

## Ветеранхэр зэдешІэх

**ТекІоныгъэм ия 65-рэ илээс фэгъэхъыгъэ зэнэкъокъу-хэр футбол цыкІумкІэ Мыекъяупэ щэкІох. ЗэлукІэ-гъухэм спортым иветеранхэм якомандэ 12 ахэлажэ.**

АР-м физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитетрэ фир-мэу «Дизайныр» зэнэкъокъур зэхашагъ. ЗэлукІэхэм ясудья шъхъалэр Пэнэшъу Мыхъамод. Ащ кызырэтиІуагъэу, самбэм-кІэ дунаим, Европэм, Урысыем ячемпионхэри зэнэкъокъумэ ахэлажэх.

Апэрэ ешІэгъухэр зэраухы-

гъэхэр: «Дизайн» — «Мото-дром» — 8:1, «Лавина» — «МебелышІ» — 3:1, «Звез-да» — «Спорттур» — 3:0, «Дизайн-2» — «Джокер» — 2:1, «Квант» — «Спортмас-тер» — 0:1, «Щагъдый» — «Зиусхъан» — 5:3.

Зичэзыу ешІэгъухэр шэмбэ-тым щыІэщтых.

*НэкІубгъом итхэр зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЫЛЬ Нурбий.*